

Ἀκολουθῶς ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικά τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, ἃ ὅποια γενόμενα παραδεικτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι, α. ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ τῆς κατὰ τὴν προτελευταίαν συνεδρίαν προταθείσης παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως τροπολογίας τοῦ ἄρθρου τούτου, ἥτις, ἐδιορθώθη σήμερον παρ' αὐτοῦ τοῦ προτείναντος.

β'. Ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προταθεισῶν κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν δύο προσθηκῶν παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν Θετταλῶν, καὶ τῶν Σαμίων. γ'. Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀναφέρεισθαι εἰς τὰς ἀρχάς, καὶ τῆς καταδιώξεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν. δ'. ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης περὶ τοῦ δικαιώματος τῶν δημοσίων συναθροίσεων τῶν πολιτῶν, καὶ ε. ἡ συζήτησις τῶν ἀκολουθῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Ἐπειδὴ δὲ αὖριον εἶναι ἡ ἐπέτειος ἐορτὴ τῶν ἀποβατηρίων τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν Ἑλλάδα, νομίζω ἀναγκάσιον, ἂν καὶ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀσθενῇ, τὸ νὰ διορίσῃ ἡ Συνέλευσις διὰ κληρώσεως δωδεκαμελὴ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πληρεξουσίων, διὰ νὰ παρερθεῖ εἰς τὴν τελεσθισμένην ἐν τῷ Ναῶ τελεστὴν, καὶ νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν εἰς τ' ἀνάκτορα, ἂν ἡ Α. Μ. ἐγκρίνῃ. Ἡ Συνέλευσις παρεδεχθῇ τὴν τοῦ Προέδρου πρότασιν.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα τὸ ἄρθρον 11 τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 11.

« Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημοσίον ὄφελος, προσκχόντως ἀποδεδειγμένον, ὅταν, καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προκχουμένης ἀποζημιώσεως », καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀνωτέρω ἀναγνωσθεῖσα τροποποίησις.

Τότε δὲ λάβων τὸν λόγον ὁ προτείνας αὐτὴν, παρετήρησεν, ὅτι μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς προτάσεως τοῦ ὑπάρχει διαφορά· εἰς τὸ ἄρθρον, εἶπε, καθιερῶνται ἡ ἐνικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς ιδιοκτησίας, καὶ αἱ ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις, καθ' αἷς αὕτη ἀφαιρεῖται. Προτείνω δὲ συγχρόνως ἐκ τῆς τροπολογίας νὰ θέσωμεν καὶ τὴν νομικὴν ἀρχήν, ὅτι ὅταν τὸ δημοσίον διεκδικῇ ιδιοκτησίαν ιδιώτου νὰ μὴν ἔχῃ προνόμια, ἀλλὰ νὰ θεωρῇται ἐπίσης ὡς ιδιώτης, καὶ νὰ τίθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐνάγοντος. Ὅλοι γνωρί-

ζομεν τὰς καταχρήσεις τῆς παρελθούσης Κυβερνήσεως, ἥτις δυνάμει αὐθιγρέτου Νόμου, ἀφαιροῦσε τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ ἰδιοκτητοῦ λόγῳ ἀντιποιήσεως. Ἐνεκα τούτων ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος θεμελειώδης περὶ τούτου ἀρχή, ἐφ' ἧς στηρίζομένη ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, νὰ δυνηθῇ νὰ θεραπεύσῃ τὰ ἀτοπήματα τοιαύτης αὐθαιρεσίας, καὶ νὰ προληφθῶσι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ μέλλον.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀποκρούων ὁ εἰσηγητὴς, ἡ προτεινομένη τροπολογία, εἶπεν, εἶναι μετὰρρασις τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Συντάγματος τῶν 1830 τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1814, τὰ ὁποῖα λέγουσιν, ὅτι μετὰξὺ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων κτημάτων δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφορὰ. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τὴν Γαλλίαν εἶχεν ἄλλας ἀγρομᾶς, αἵτινες εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν, καὶ τοῦ κλήρου ἐδημεύθησαν· τὰ ἐκποιηθέντα ἐξ αὐτῶν μετεβιβάσθησαν ὡς ἀναμφισβήτητος ἰδιοκτησία εἰς τοὺς ἀγοραστὰς. Ἐν τούτοις ἐπιστρέφοντες μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βοιρβόνων οἱ εὐγενεῖς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπροσπάθουν διὰ παντὸς μέσου, καὶ διὰ συγχευμάτων ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι δὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ μάλιστα διατηροῦν τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων αὐτῶν. Τότε πρὸς ἐξασφαλίσιν τῶν ἀγοραστῶν ἐξεδόθη Νόμος, κηρύττων τὰ ῥηθέντα κτήματα, ὡς πλήρη αὐτῶν ἰδιοκτησίαν· συνεπεῖα δὲ τούτων συνετάχθη τὸ ῥηθὲν ἄρθρον. Ἡμεῖς ὁμῶς δὲν εὐρισκόμεθα εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Ὁ σκοπὸς τῆς προτάσεως δὲν εἶναι αὐτός, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ δύνῃται τὸ δημοσίον νὰ ἀφαιρῇ τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ προνόμια ἐνώτιον τοῦ νόμου· ὁ σκοπὸς οὗτος ἐν τούτοις περιέχεται εἰς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ σχεδίου, ὅπου καθιερῶνται τὰ ἀπαράβιαστον τῆς ἰδιοκτησίας· ἐξ ἐναντίας ἡ παρὰ τὴν τῆς προτάσεως ταύτης δύναται νὰ μᾶς φέρῃ εἰς συνεπειὰς δυσάρετους. Διότι κατὰ τὴν ἐν ἰσχύει καὶ εἰς ἡμᾶς ῥηναϊκὴν νομοθεσίαν, ἡ παρὰ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τῶν δημοσίων, καὶ ἄλλων κτημάτων εἶναι διαφορετικὴ τῆς τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ ἡ κυριότης τούτων προστατεύεται κατ' ἐξάιρεσιν, καὶ προνομιακῶς ἀπὸ τοὺς νόμους· ἐν τούτοις, καθιερουμένης ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τῆς προτάσεως, θέλομεν ἐπιφέρει ἀναστάτῳσιν εἰς τὴν νομοθεσίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν καὶ ὅλα τὰ ἔθνη παραδεχονται. Ἐκτὸς τούτου ἡ πρότασις αὕτη θέλει μᾶς φέρει τὰς μεγαλύτερας δυσκολίας εἰς τὰς διεκδικήσεις τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως κατεπατήθησαν ἀπὸ ἰδιώτας. Προτείνει νὰ καθιερωθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καὶ

τὸ ἀπαράβιαστον τῆς κατοχῆς καὶ χρήσεως. ἀλλὰ τίς εἰς τοῦτο ἀντιλέγει; εἰς τὸ ἄρθρ. αὐτὸ μάλιστα ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἀπαράβιαστου τῆς ιδιοκτησίας καθιέρωσε καὶ τὰ τῆς κατοχῆς, καὶ χρήσεως δικαιώματα, περιλαμβανόμενα εἰς τὸ τῆς ιδιοκτησίας.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀντικρούων ὁ εἰσχυγών τὴν πρότασιν, ἀντεπακτήρησεν, ὅτι καὶ ἂν τὰ ἱστορικὰ περιστατικά, τὰ προκαλέσαντα τὴν σύνταξιν τοιοῦτου ἁρθρου εἰς τὸ Γαλλικὸν σύνταγμα, δὲν ταυτίζονται καθ' ὁλοκληρίαν, μικρὰ ὅμως διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν λαβόντων χώραν καὶ εἰς τὸ ἔθνος μας περιστατικῶν, τῶν ὑποίων τὴν θεραπείαν, καὶ ἀποφυγὴν προτίθεται ἡ πρότασις. Οἱ κυβερνῶντές μας, εἶπεν, ἔλαβον τὴν χρ. ἔν, ὅτι ὁ Ἕλλην ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δ. ναστειαν δὲν διεδίτησε τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας, καὶ ἀντὶ νὰ σεβασθῶσι παραβίασαν τὰς ιδιωτικὰς ιδιοκτησίας. Εἰς τὸ ἄρθρον καθιεροῦται τὸ ἀπαράβιαστον τῆς ιδιοκτησίας, ὅχι ὅμως ἐν γένει, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑποτίθεται ἡ ἀφίρσις τῆς ιδιοκτησίας διὰ δημόσιον ὄφελος. Εἰς τὸ ἄρθρον πρὸ πάντων δὲν συυπεριλαμβάνεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τὸ δημόσιον διεκδικεῖ ιδιωτικὴν κτῆμα, καὶ δὲν καθιεροῦται ἡ ἰσότης τοῦ ιδιώτου, καὶ τοῦ δημοσίου ἐνώπιον τοῦ νόμου. Δὲν ἐννοεῖ, εἶπε διὰ τὰς προτάσεις νὰ καταστρέψῃ τὰς περὶ παραγ. αῤῥς, καὶ ἄλλας τοιαύτας διατάξεις τῆς ῤωμ. ἑκῆς νηροφείας, ἀλλὰ νὰ καθιερώσῃ μόνον τὴν ἰσότητ. εἰς τὴν διεκδικήσιν τῆς ιδιοκτησίας μεταξὺ ιδιώτου καὶ δημοσίου. καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν προνομιακὴν θέσιν τοῦ δημοσίου, κατὰ τοῦ ιδιώτου, τὴν πλα. τουργή. εἰσαν διὰ νόμων ἐπὶ τῆς παρελ. οὐσῆς δεκ. εἰτίας. ὥστε καὶ τὸ δημόσιον, μὴ δυνάμενον ν' ἀφαιρῇ, αὐθαρέτως τὴν κατοχὴν νὰ τιθεταὶ ἐν περιπτώσει διεκδικήσεως τῆς ιδιοκτησίας εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐνάγοντος, ὡς ὁ ιδιώτης.

Ἄλλος τῶν εἰσηγητῶν, λαβὼν ἀκολούθως τὸν λόγον, καὶ δικαιολογῶν ἐν μέρει τὰς ἀμφιβολίας, ἐξ ὧν προέρχεται ἡ προταθεσ. τροποποιήσις, ὅπως, εἶπε, καταρτινομεν τὰς καταχρ. σεις τοῦ πετ. κότος συστήματος, οὕτω δὲν πρέπει νὰ κρύπτωμεν καὶ τὰ κτλ., διὰ νὰ μὴν ἐξαπατῶμεν ἡμᾶς αὐτούς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ 1835 ἐξεδόθη τοιοῦτος νόμος ὅπως ὁ προλαλήτας παρεστήσεν, ἀλλὰ τὴν αὐθιρεσίαν τούτου κατέστρεψεν ἀμέσως ὁ βασις τα 1836 ἰουλ. 20 ἐ. δοθείς. Οἱ τὴν κατοχὴν προσέβαλλοντες οὗτοι νομοὶ δὲν ἦσαν κα. α. στατικοί, ἀλλὰ φορολογικοί, καὶ ἡ Κυβέρνησις πα. ε. οὐρήθη εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κερδίσῃ φόρους. Ἀ. κ. εἰ λοιπὸν νὰ θέλωμεν εἰς τὰ ἀκροτελεύτια ἄρθρα τοῦ συντάγματος, ὅτι καταστρέφεται πᾶς νόμος, ἀντιβί-
 ναι

νων εἰς τοὺς ὅρους τοῦ Συντάγματος, διότι τότε, ἔχοντες τὸ ἄρθρον 11 ὅπου καθιεροῦται τὸ ἀπαράβιατον τῆς ἰδιοκτησίας, ἔχομεν πᾶσαν ἐγγύησιν κατὰ τῶν τοιούτων καταχρήσεων. Μόλοντοῦτο, ὑποχωρῶν ἐν μέρει εἰς τὰς δοθείσας ἀμφιβολίας, παραδέχομαι νὰ θέσωμεν εἰς τὰ πρακτικὰ, ἢ καὶ ἐν τῷ τοῦ Συντάγματος, τὴν ἐννοίαν τοῦ ὅτι τὸ δημόσιον δεν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ τὴν κατοχὴν τοῦ ιδιώτου, καὶ, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἄρθρον δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἀναλύοντες, νὰ εἰπωμεν εἰς τὸ ἄρθρ. «Οὐδεὶς στερεῖται τῆς κατοχῆς, καὶ κυριότητος, τῆς ἰδιοκτησίας του. εἰμὴ κ.τ.λ. »

Ἐφ' ἱκανὸν ἔτι συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐγένετο παραδεκτὸν -ὁ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, τεθῇ ἰσχύς μόνον ἀντὶ τῆς λέξεως ὄφελος, ἢ λέξις ἀνάγκη », καὶ προστεθείσης τῆς λέξεως, « ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος κτλ. » ἔχων οὕτω,

Ἄρθρ. 11.

« Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας τ.υ, εἰμὴ διὰ δ μόσιον ἀνάγκην προσηκόντως ἀπ' αὐτοῦ εἰγμένη, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. »

Διάφοροι ἐπρότειναν νὰ καταργηθῶν ὅ οἱ οἱ πρὸς ἐλλάξιν τῶν ἰδιοκτησιῶν ἐγγυήσιν τοῦ δικαίου ἐκδθέντες ὅμοι.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἀνέκρινεν, ὅτι εἶναι πρὸς τὰς περὶ τῆς κατοχῆς τῶν λειψιδίων, τῶν κληρονομιῶν καὶ ιδιωτῶν, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις ἀφ' ἑαυτῆς, σέβειν ἔχουσα μὲν τὴν συζητηθεὴν ἤδη ἄρθρον. Μονότι μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ παραδεχθέντος ἄρθρου θεωρεῖται, εἴτε ἐν, ἀποφασισμένη καὶ ἡ πρότασις αὕτη, μολαταῦτα ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ ἢ ἂν γινώθῃ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, καὶ εἰς τὴν Γραμ. ἀνέγνωσεν αὐτήν.

Ἡ Συνέλευσις ἀεφάσισε νὰ τυπωθῇ, διανεμηθῇ, εἰς τοὺς πληρεξουσίου, καὶ συζητηθῇ κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρ. 12, ἐδίω τοῦ Συντάγματος, ἔχον οὕτω « αὐτὸς ἔχουσιν, καὶ ἡ γενικὴ δήμεσις ἀπαγορεύονται. »

Ἀνεγνώσθησαν πρὸς τούτοις καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ διθείσας δύο τροπολογίαι περὶ τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ἔχουσαι οὕτω·

α. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καταργεῖται, ἡ βία, καὶ ἡ γενικὴ δήμεσις ἀπαγορεύεται. »

β. « Ἡ βία καὶ ἀπάνθρωπος κριτικὴ ποινὴ καταργεῖται, καὶ ἀποκηρύσσεται. »

Τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ διάταξις, εἶπεν ὁ εἰσηγητὴς, εἶναι προφανεστάτη, καὶ σύμφωνος καθ' ὅλα μετὰ τὴν ἰσχύσασαν, καὶ ἰσχύουσαν ἐν Ἑλλάδι ποινικὴν νομοθεσίαν.

Μετὰ τὸν εἰσιγητὴν λαβὼν τὸν λόγον εἰς τῶν πληρεξουσίων, καὶ ἀγορεύων κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, παρετήρησεν, ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει οὐδὲν προληπτικὸν τῶν ἐγκλημάτων ἀποτέλεσμα, διότι ἔχουν ἄπειρα παραδείγματα νὰ πεισθῶμεν, ὅτι ὁ θάνατος δὲν φοβίζει τὸν Ἕλληνα περισσότερον ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον εἰρκτὴν καὶ τὰ δεσμά. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶπεν, εἶναι ὀλίγος, καὶ δὲν πρέπει διὰ τῆς ποινῆς ταύτης νὰ δεκατίζωμεν τοὺς Ἕλληνας, ἐνῶ δι' ἐνὸς ἐπανορθωτικοῦ τῶν καταδίκων συστήματος ἀντὶ νὰ στερεθῶμεν τόσους πολίτας, δυνάμεθα νὰ ἀποκαταστήσωμεν αὐτοὺς τεχνίτας καὶ βιομηχάνους, νὰ μορφώσωμεν τὴν ἠθικὴν των κατάστασιν, καὶ νὰ κάμωμεν αὐτοὺς χρυσίμους εἰς τὴν πατρίδα.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντικρούων ἕτερος, πρόκειται, εἶπε, περὶ ζήτηματος. τὸ ὅποῖον μίτε εἰς αὐτὰ τὰ πρὸ αἰώνων ἀποκαταστημένα, καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν προκεχωρημένα κράτη τῆς Εὐρώπης δὲν ἐλύθη. Ὅλοι γνωρίζομεν τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐπανορθωτικοῦ συστήματος, ἀλλὰ ποία ἡ ἠθικὴ κατάστασις καὶ πρόοδος τοῦ ἔθνους μας; ἃς προσέζωμεν, μήπως παραλύσωμεν τὸ κράτος. Τί θέλομεν κάμει τοὺς ἐγκληματούς; δὲν ἔχομεν, μήτε καταστήματα, μήτε ἄλλα μέσα πρὸς σωφρονισμὸν αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι ἀντικείμενον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ παραπέμψῃ αὐτὸ εἰς τὰς βουλὰς. Ἄς παραιτίσωμεν τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς δ' ἐπιστίας, καὶ ἃς ἀναθέσωμεν τὰ τοιαύτα ζητήματα εἰς τὰς βουλὰς. ὅταν μάλιστα εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν, καὶ καθ' ἣν κατάστασιν εὐρίσκεται τὸ ἔθνος, καὶ ἡ συζήτησις μόνη τοιοῦτου ζητήματος δύναται νὰ φέρῃ δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Ἡ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα, παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὰς βουλὰς.

Ἐρωτηθεὶς ἐνταῦθα ὁ εἰσιγητὴς τί ἐννοεῖ ἡ λέξις γενικὴ, ἀπῆντησεν, ὅτι ἡ λέξις γενικὴ ἐτέθη πρὸς διασολὴν τῆς μερικῆς δήμευσεως, ἥτις ἐπιτρέπεται παρὰ τοῦ νόμου εἰς τινὰς περιπτώσεις, οἷον ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ λαθρεμπορίου, ἐπὶ τῶν κιβδηλῶν νομισμάτων τοῦ κιβδηλοποιοῦ, καὶ τῶν ἐργαλείων αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὅπλων τοῦ φονέως, τὰ ὅποια χρησιμεύουσιν ὡς σῶμα τοῦ ἐγκλήματος κτλ. ἀπαγορεύεται δὲ ἡ γενικὴ δήμευσις, ἥτοι ἡ τῶν ὑπαρχόντων ἐν γένει τοῦ καταδικασθέντος.

Ἐπροτάθη παρὰ τινος πληρεξουσίου νὰ προσεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξορίας, καὶ ἐκτοπίσεως, ὅπως τοῦτο ἐπεφυλάχθη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἁρθροῦ 4

τοῦ σχεδίου, ἐπαρτηρήθη δὲ παρ' ἄλλων, ὅτι εἰς τὴν προστε-
θείσαν ἐκεῖ φράσιν «ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται» περιλαμβάνεται
καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τούτων.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην, ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις παρὰ
τοῦ Προέδρου, παρεδέχθη τὸ ἄρθρον 12 παμψηφεί, ὅπως εἶναι
εἰς τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 12.

« Αἱ βιάται καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύεται. »

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 13 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 13.

« Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπαραβίαστον. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί ἄνευ συζητήσεως.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ
ἀπόφασιν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν, ἐχούσης
οὕτω: « Πάντες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀναφέρωνται εἰς τὰς
ἀρχὰς ἀτομικῶς, ἢ συλλήβδην » ἀνακαλοῦντος ὁλόκληρον τὴν
δευτέραν πρότασιν.

Ὁ εἰσαναγὼν αὐτὴν πληρεξούσιος λαβὼν ἀμέσως τὸν λόγον,
εἶπεν ὅτι διὰ τῆς προτάσεως ταύτης δὲν πρόκειται ν' ἀνακηρυχ-
θῇ ἐλευθερίαν τινὰ νέαν, ἀλλὰ νὰ καθιερώσωμεν αὐτὴν καὶ ἐν ὄψι
τοῦ Συντάγματος. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεισθαι δι' οὐδενὸς
νόμου δὲν ἀπηγορεύθη, ἀλλ' εἶναι θέλημα ὅτι οἱ δημόσιοι καὶ
δημοτικὴ ὑπάλληλοι παρενόβαλον πολλάκις δυσκολίας εἰς τὴν
ἐξάσκησιν τοῦ ἱερωτάτου τούτου δικαιώματος. Διὰ τοῦ ἁρθροῦ 9
καθιερώσαμεν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὑποῦ εἰς πλατυτάτην ἐννοίαν,
παρεδεχόμενοι σήμερον τὴν προσθήκην ἁρθροῦ τινὸς εἰς τὸ
Σύνταγμα περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀναφέρεισθαι, θέλομεν βρα-
νῇ συνεπεῖς εἰς τὰς ἀρχὰς μας. Εἰς τὸ 50 ἄρθρον τοῦ σχεδίου
γίνεται λόγος περὶ τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀλλὰ σχετικῶς
μόνον περὶ τοῦ ἀναφέρεισθαι εἰς τὰς βουλὰς· ἐνταῦθα δὲ νομίζω
κατάλληλον νὰ καθιερώσωμεν αὐτὸ ἐν γένει.

Εἰς τῶν εἰρηγητιῶν περὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀγορεύων,
παρετήρησεν, ὅτι καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος ἔλαβεν ὑπ'
ὄψιν τὴν ιδέαν αὐτὴν, καὶ νομίζει ὅτι ἀρκούντως περιέλαβε
ταύτην εἰς τὸ 50 ἄρθρον, τὸ ὅποιον, ἐνῶ καθιεροῖ τὸ δικαίωμα
τοῦ ἀναφέρεισθαι, εἶναι σύμφωνον καὶ μὲ τὰ συντάγματα, τὰ
ὁποῖα εἴχμεν, καὶ μὲ ἐκεῖνα τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Τοιοῦτον εἶναι
τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Συντάγματος τῆς Τριζίνων. μὲ τὴν διαφο-
ρὰν, ὅτι εἰς τὸ 50 ἄρθρον τοῦ σχεδίου καθιεροῦται τὸ δικαίωμα
τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐθνώ-

ρησε περιττὸν τριούτον ἄρθρον ἰδιαιτέραν, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύτικὸς τοῦ δικαίωματος τοῦ ἀναφέρεισθαι ὑπῆρξεν.

Ἄλλος δὲ πληρεξούσιος ὑπὲρ τῆς προτάσεως ὢν, προσετήρησεν, ὅτι τὸ ἄρθρον 50 τοῦ σχεδίου εἶναι εἰδικόν, καὶ δὲν καθιεροῖ ἐν γένει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεισθαι. Ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πρότασιν ἐξήγησε τὰ προκαλοῦντα αὐτὴν αἵτις, καὶ διὰ τὴν ὑπάρχον πλῆρησιν + λεθερίαν τοῦ ἀναφέρεισθαι, ἐπρότεινε τὴν προσθήκην τοῦ ἄρθρου ἄλλ' ὅπως προτείνεται νὰ τεθῇ, εἶναι φόβος, μήπως μᾶς φέρῃ εἰς τὰς ἀντιθέτους καταχρήσεις· διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀναφαίρεσθαι θέλουν ἔχει ὡς ἠθικὰ πρόσωπα καὶ οἱ δῆμοι, καὶ τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια κτλ. περὶ τῶν καθηκόντων τῶν ὀπνίων ὑπάρχουν εἰδικοί νόμοι. Παραδεχόμενος λοιπὸν τὴν πρότασιν, ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς αὐτὴν, τὸ α' συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους ».

Τὴν προταθεῖσαν ταύτην προσθήκην εἰς τὴν πρότασιν ἐγκρίνων ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν, παρετήρησεν ὅτι ἄνευ ταύτης τρέχουσαν κίνδυνον νὰ ἀνατρέψωμεν διχοφύρους διατάξεις τῆς νομοθεσίας μας, καὶ μάλιστα τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ἥτις ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ βάρειαν τὸ παρὰ τοὺς νόμους τῆς πειθαρχίας ἀνατρέεσθαι.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὴν προταθεῖσαν προσθήκην νέου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος μετὰ τὰ 6 ἄρθρον, ἔχοντος οὕτω.

Ἄρθρ. 7.

α' Ἐκαστος, ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχάς, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Εἰς τῶν πληρεξουσίων ἠθέλησαν ἀκολουθῶς νὰ ἀναλάβῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ ἀνακληθὲν β' μέρος τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν, ἔχον οὕτω « δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια πρὸς καταδίωξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ τὰς κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας των πραττομένας ἑξιοπίνους πράξεις. Τὰ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν θέλουν κανονισθῇ ἰδίως ».

Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεδοκίμασε τὴν συζήτησιν αὐτοῦ, θεωρήσασα αὐτὸ ὡς ἔργον νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη ἡ δ' πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης περὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ νὰ συνέρχωνται οἱ πολῖται ἐν ὑπέθρῳ ἀκωλύτως. Ὁ προτείνας, ἀναπιύσων ταύτην, εἶπεν, ὅτι ἐλήφθη αὕτη ἐκ τοῦ Συντάγματος τοῦ Βεγγίου· ὅτι δὲ εἶναι ὠφέλιμος, καὶ τελεσφόρος ἐπιμαρτυρεῖ καὶ αὐτὸ τὸ παρελθόν, διότι εἶδομεν μὲ ἀπρεπῆ τρόπον διαλυομένους παρὰ τῶν διοικητικῶν

ἀρχῶν πολίτας, οἵτινες ἐν ἡμέραις ἐορτῶν συνείργοντο εἰς ξενοδοχεῖον νὰ πνηγυρήσωσιν.

Αποκρούοντες τὴν πρότασιν ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων, εἶπον, ὅτι τὰ δύο ἐπιχειρήματα τοῦ προτείνοντος πολεμοῦσι τὴν προτάσιν του, τε μὲν πρῶτον, διότι τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα κακῶς μεταφρασμένον, εἶναι συγκεχυμένον, τὸ δὲ δεύτερον, διότι μίαν μόνην περίστασιν ἔχει ὑπ' ὄψιν, καὶ πώποτε δὲν νομοθετεῖ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐπὶ εἰδικαῖς περιπτώσεσι. Ὅτις ἐν ἔθνος ὑπάρχει, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ εἰς τὸ ἄλλο· εἰς τὴν Ἀγγλίαν π. λ. ἄπειροι συνέρχονται ἐν ὑπαίθρῳ καὶ εἰς τὰς στοάς, συζιτῶσιν σύγχως διάφορα ἀντικείμενα, καὶ διακίονται πάλιν εἰρηνικῶς ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔστιν δυνατόν ἵσως δις νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰς τὴν Γαλλίαν ἄνευ κινδύνου τῆς ἐπεμβάσεως ἐνὸπλου δινάμεως. Ὁ Ἕλλην κλιματικὸς θερμοῦ κλίματος, καὶ φύσει ζωηρὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἀκυνδύνως τὰς τοιαύτας συναθροίσεις· ἐπεὶ αἱ τῶν τόπων ἀποστάσεις θελοῦσι προξενήσῃ πολλά ἀτοπήματα. Παραδεχόμενοι ταύτην τὴν πρότασιν, θελομεν καθιερώσει εἰς τὸ Σύνταγμα ἀφορμὰς ἐμφυλίων διχονογιῶν. Λέγοντες, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἶναι ζωηρόν, ἐπαινοῦμεν αὐτό· ἐπεὶ τὰς προτάσεις αὗται, διαλαμβάνουσα ἀνωτέρω τὴν ἐλευθερίαν τῶν συναθροίσεων, κατατρίβει αὐτὴν κατωτέρω, περισσεύουσα αὐτῇ διὰ νόμων, καὶ οὕτως εἰς αἰεὶς ἀντίφασιν. Ταῦτα πάντα ἀνέκουν εἰς τὰς καστηνομικὰς διατάξεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ νομοθεσία μας· καὶ μὴ δὲ ἀπαγορευτικὴ διάταξις δὲν ὑπῆρξεν, οὔτε θεῖει ὑπάρξει τοῦ λοιποῦ, ἐξαιτίας.

Ἡ Συνέλευσις κηρύξασα τὴν οἰκίαν ἄσυλον, ἐπραξεν, ὅτι ἔπρεπε, καὶ πᾶν ἄλλο περιττόν.

Ὁ προτείνας, καὶ ἄλλος τις τῶν πληρεξουσίων εἶπον, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἀρέσκει εἰς τινὰς τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα, ἐπικρίνουσι καὶ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ· εἶπεν ὅτι δὲν ἐφαρμύζονται εἰς ἄλλα ὅσα ὑπάρχουσι εἰς ἓν ἔθνος, ἀλλὰ πῶς μετέφερον εἰς τὸ σχεδίου τοῦ Συντάγματος πολλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰ Συντάγματα Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας; ἐπεὶ, ἐπειδὴ ὁ Ἕλλην εἶναι θερμότερου ἤθους, δὲν πρέπει οὔτε Σύνταγμα νὰ ἔχῃ κατ' αὐτούς. Τίς ὁ φόβος, ἂν πολλοὶ συνέλθωσιν ἐν τινὶ οἰκίᾳ, ἂν κάμωσι καὶ τοῦ λοιποῦ ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐξακολουθοῦσι νὰ κάμωσι, συνερχόμενοι εἰς τὰ προαύλια τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τὰς ἱεροτελεσίας; Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι τῶν τοιούτων συναθροίσεων οἱ Ἀγγλοὶ μόνον εἶναι ἄξιοι, ἀλλὰ μήπως ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, καὶ ἐνοπλοὶ συνερχόμενοι οἱ Ἕλληνες ἐπραξάν κακόν τι; Ἀνέκω, εἶπεν εἰς τοῦτέν, εἰς ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίας οἱ κάτοικοι εἰσὶ ζωηρότατοι, οἵτινες ὁμῶς, ἂν καὶ διχρημένοι πρὸς ἀλλήλους, πώποτε δὲν

ἐπραξαν κακὸν τι συνερχόμενοι, τούναντίον δὲ ἐμπόδισαν διὰ τῶν τοιούτων συναθροίσεων πολλὰς καταχρήσεις τῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ τὰ καλὰ τούτων ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς παρελθούσης δεκαετίας, καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπαλλήλων ἐμπόδιε. Διὰ νὰ μὴ συμζῶσι λοιπὸν καὶ τοῦ λοιποῦ ταῦτα, προτείνω νὰ γείνη δεκτὴ ἡ πρότασις.

Πολλῶν εἰπόντων ἐνταῦθα, ὅτι ἀρκούντως ἐφωτίσθησαν, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν δέχεται τὴν πρότασιν νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἢ ὅχι· αὕτη δὲ δι' ἀναστάσεως ἀπεράνθη μὲν ἀποφατικῶς, παρεδέχθη ὁμως, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλὰς. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης πρότασιν, ἀπεφάσισε δὲ, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλὰς. »

Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 14 ἄρθρου ἔχοντος ὧδε·

α Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συνάμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. »

Ὁ εἰσηγητὴς, πρὶν ἀρχίσῃ τὴν τούτου ἀνάπτυξιν, ἐπρότεινε μετὰ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῇ ἀμέσως τὸ πρὸ ὀλίγον γεγόμενον παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ ν' ἀναφέρωνται οἱ πολῖται.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐντεῦθεν ὁ εἰσηγητὴς εἶπε. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι μὲν σύντομον καὶ ἀπλοῦν, ἀλλὰ συγκινεῖ ὅλων τὰς καρδίαις, διότι καθιεροὶ δικαίωμα δι' αἱμάτων κεκτημένον, τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολυετίαν ἐστερήθημεν. Τοῦτο πληροὶ σήμερον τὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπιθυμίας καὶ εὐχάς, τὰς ὁποίας μυριοτρόπως ἐξέφρασε, παρέχον εἰς αὐτὸν τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ νομοθετεῖν· ἡμεῖς τοῦ λοιποῦ θέλομεν νομοθετεῖ, ἡμεῖς θέλομεν διανέμει τοὺς φόρους, ἡμεῖς θέλομεν διαχειρίζεσθαι τὰ ἡμῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο καθιερούμενον σήμερον, μέλει μένει αἰωνίως εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀναστάς, πρόκειται, εἶπε, ἂν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρέπη νὰ ᾖναι μία, ἢ δύο βουλαί· θέλω δὲ ἐξετάσει τὸ ζήτημα τοῦτο ἁ. πρακτικῶς, καὶ β'. θεωρητικῶς.

Ὡς πρὸς τὸ ἁ. δὲν θέλω μνησθῆ, εἶπε, τὰ ἦθη τῶν Κυβερνήσεων τῶν Βαβυλωνίων, Ἀσσυρίων, Μήδων καὶ λοιπῶν, ἀλλὰ θέλω περιορισθῆ εἰς ἐκεῖνα τῶν Ἑλλήνων, καὶ τούτων πάλιν μόνον εἰς τὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ εἰς τὰ τῶν Ῥωμαίων. Εἰς Ἀθήνας ὑπῆρχε Βουλὴ ἐξ εὐπόρων πολιτῶν, προβουλευομένη, τῆς ὁποίας τὰ προβουλεύματα ἐφέροντο εἰς τὸν δῆμον, ἐσυζήτουντο, καὶ ἢ ἐγίνοντο δεκτά, ἢ ἀπερίπτοντο. Οἱ Λακεδαιμόνιοι

ἀπέδιδόν εἰς τὴν Γερουσίαν τὸ προβουλευέσθαι, καὶ συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς σύσκεψιν ἐπὶ οὐσιωδῶν ἀντικείμενων· εἰς τὴν Ρώμην ἐσυζητοῦντο εἰς τὸν λαὸν τὰ ἀντικείμενα, καὶ ἀπεφασίζοντο εἰς τὴν Γερουσίαν· σήμερον δύο Βουλὰς ἔχουσιν ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλλία, καὶ πᾶντα τὰ συναγματικά κράτη τῆς Γερμανίας. Πολλοὶ νομίζουσι τὴν Γερουσίαν, ὡς συνιστῶσαν τὴν ἀριστοκρατείαν, ἀλλὰ τὰ ὅποια ἀνέφερον παραδείγματα δὲν προέκυψαν ἐξ ἀριστοκρατουμένων Βασιλειῶν· ἡ Γερουσία ὑπάρχει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δημοκρατουμένην πολιτείαν τῆς ἀρκτοῦς Ἀμερικῆς, ὑπῆρξε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους· ποτὲ δὲ δὲν ἠθέλε δεχθῆ τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς ἡ Ἀμερικὴ, τῆς ὁποίας τὸ πολίτευμα ἐπὶ τῶν ἐάσεων τῆς ἰσότητος εἶναι ἰδρυμένον, ἂν οἱ τι λέγουσι περὶ αὐτῆς ἦτον ἀλχηθές· ποτὲ δὲν ἠθέλον ἔχει αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες φανατικῶς, καὶ μέχρι ἀδικίας ἐλάτρευον τὴν ἰσότητα, ἐξοστρακίζοντες ὅσους ἐβέλεπον εἰς ὑπέροχον θέσιν πολίτας. Ἡ ἀριστοκρατεία ἔχει ἴδια γνωρίσματα, τὴν διαδοχὴν, τὰ προνόμια, καὶ τοὺς τίτλους· ὅθεν ἡ Γερουσία δὲν εἶναι ἀριστοκρατικὸς θεσμός, ἀλλὰ ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς πολιτείας, καὶ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Εἶναι δὲ παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι ὅσα ἔθνη ἔνεκα ἐπαναστάσεων περιέπεσον εἰς τὴν μίαν Βουλὴν ταχέως ἠσπάσθησαν τὰς δύο Βουλὰς, ἰδόντα τῆς μιᾶς τὸ μὴ τελεσφόρον. Ταῦτα ἐπιμαρτυρεῖ ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία· ἡ Ἀγγλία αὐτὴ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Βασιλείας, μεταπεσοῦσα εἰς μίαν βουλὴν, ἄμχ ἀνέστη ἡ Βασιλεία, ἠσπάσθη ἀμέσως τὰς δύο· παντοῦ λοιπὸν ἐβέλομεν δύο βουλὰς, μίαν δὲ εἰς δύο μέρη τοῦ κόσμου ὅλου, εἰς Περὺ καὶ Μπονεζάερες, ἴσως καὶ εἰς ἄλλο τι τοιοῦτον κράτος. Ἀλλὰ τίς τῶν τόπων αὐτῶν ἡ κατάστασις; πρὸ πολλοῦ ἤκούσαμεν τὸν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Περὺ ἐκκεχυμένον πλοῦτον, σήμερον ὅμως μετέπεσεν ὁ τόπος οὗτος εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν ἔνεκα τῆς διοικήσεώς του, τὸ δὲ Μπονεζάερες κατήντησεν εἰς τοιοῦτον σπαραγμὸν εἰς τοιαύτην ἀναρχίαν, ὥστε ἡ βουλὴ ἠναγκάσθη, καλέσασα ἀπόλυτον δυνάστην τὸν στρατηγὸν Ρόζαν, καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν οἰκείων δύναται τις νὰ φέρῃ παράδειγμα· μίαν βουλὴν κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος εἶχομεν, ὅτε ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐνὶ ῥήματι διέλυσε, γενομένην αὐτόχειρά, ὡς εἰπεῖν, ἐντεῦθεν τὰ ἄπειρα δεινὰ, τὰ ὅποια ὑπέφερεν ἐπὶ πολυετίαν ἡ Ἑλλάς. Ὁμολογοῦντες νῦν τὸ ἐν ἀγνοίᾳ γενόμενον ἐκεῖνο ἁμάρτημα, πρέπει νὰ φυλαγῶμεν, μήτοι περιπίσωμεν εἰς αὐτὸ τοῦτο καὶ αὐθις ἐν γνώσει· ὁ δὲ Κυβερνήτης ἐξαφράσθη εἰς Ἄργος, ὅτι δύο βουλὰς ἠθέλε διὰ τὴν μέλλουσαν Κυβέρνησιν.

ὡς πρὸς τὸ β'. τρεῖς εἶναι οἱ λόγοι, δι' οὓς εἶναι προτιμητέαι αἱ δύο βουλαί.

1) Ἡ ὥριμος σκέψις περὶ τὰ νομοθετούμενά, ἥτις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς μίαν Βουλὴν, ἂν καὶ πολυμελῇ.

2) Τὸ ὅτι μετὰ τῶν δύο ἀντιζήλων, τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ἀντιπροσωπείας, ἡ Γερουσία μεσολαβοῦσα, τηρεῖ τὸ σύνταγμα, καὶ ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Βουλὴν.

3) Διότι διὰ ταύτης συγκρατᾶται τὸ θεμιουργὸν τῆς νεότητος, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Βουλὴν.

ὡς πρὸς τὸ 1) ὅσον πολυάριθμον καὶ ἂν ᾖ ἐν σώμα, δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὸν τῆς κοινωνίας σκοπὸν, διότι κατέχεται ὑπὸ ἐνὸς πνεύματος, ὑπὸ μιᾶς αἰτίας, καὶ παρεσύρεται ἐξ ἐπιρροῶν, καὶ δι' ἐπιτηδεύων λόγων· ὁ κίνδυνος ὁμοῦς ἐλλαττοῦται, ὅταν καὶ δι' ἄλλου σώματος διέλθῃ τὸ νομοθέτημα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἂν καὶ τρεῖς, κατὰ διάφορα διαστήματα χρόνου συζητῇται τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον τῷ ἑτέρῳ τῶν σωμάτων ὑφίσταται ὁμοῦς αὐτὴν ταύτην τὴν τριπλὴν δοκιμασίαν καὶ ἐντὸς τοῦ ἄλλου. ὡς πρὸς τὸ 2) ἡ Γερουσία εἶναι ὁ πιστότερος φύλαξ τοῦ Συνταγματος, καὶ τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ἀντιπροσωπείας· διότι ἐνῷ ἐκάστη τούτων ζητεῖ, ἐπεκτείνουσα τὴν δύναμίν της νὰ περιορίσῃ τῆς ἄλλης τὴν δύναμιν παραβλέπουσα οὕτω τὸ σύνταγμα, ἡ Γερουσία ἐν τῷ μέσῳ ἱσαμένη, καταστέλλει καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τὴν πλεονετικὴν διάθεσιν, διατηροῦσα οὕτω τὸ σύνταγμα, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς· διότι ἐκάστη τῶν ἄλλων δύο δύναται νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὴν, καταστρέφουσα διὰ τῆς πλεονεξίας τὴν ἰσορροπίαν τοῦ Συντάγματος, ἡ δὲ Γερουσία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, εἰμὴ ἐν τῇ τηρήσει τοῦ Συντάγματος, τὴν ὁποίαν διαπράττεται, ὅτε μὲν ἐπιβοηθοῦσα τὴν ἀντιπροσωπείαν, ὅταν ἐλέπη, αὐτὴν, πιεζομένην ὑπὸ τῆς μοναρχίας, ὅτε δὲ τὴν μοναρχίαν. ὡς πρὸς τὸ 3) εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν πρέπει νὰ ᾖναι συγκερασμένα τὰ ζωηρὰ τῆς νεότητος φρονήματα μὲ ἐκεῖνα τῆς πείρας· ἐνίοτε νομίζονται κατορθωτά, ὅσα εἶναι ἀκατόρθωτα, ἐπιθυμοῦμεν δὲ τὴν πρυσκτικὴν αὐτῶν, καὶ σπεύδουμεν εἰς αὐτὴν μὲ ἐπικίνδυνον προθυμίαν· δύναται τις π. χ. νὰ νομίζῃ εὐκόλον καὶ βραχὴν τὴν φέρουσαν εἰς Κωνσταντινούπουλιν ὁδὸν, δύναται ἄλλος νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ κλίνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ Ὀλυμπος, ἀλλ' ἡ πείρα διδάσκει ὅλους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θηρεύωσι τὰ ἀδύνατα, καὶ ἀναχαιτίζει τὰς τοιαύτας ὁρμάς.

Πίπορθ, ἐπρόσθεσεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν θέλει προτιμήσῃ τὰ ἐλεεινὰ παραδείγματα τοῦ Περσίου καὶ τοῦ Πιπτονέζαρεθ, ἀπέναντι τῶν ὡραίων δειγμάτων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Ἄντεπαρατήρησεν ἄλλος, ὅτι ἔθνος ἐξ ἔθνους διαφέρει. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὁμοθυμαδὸν ἐπιθυμεῖ μίαν Βουλὴν, καὶ ἐτρόμαξεν ἀκούσας δύο, διότι κατεσχέθη ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν μισθῶν, καὶ τῶν φόρων ἐπομένως, τῶν ὁποίων τὴν ἐλάττωσιν περιμένει νὰ ἴδῃ ἀνυπομόνως. Αὐτὸς, ἂν καὶ ἀνήκῃ εἰς μίαν τῶν ἀριστοκρατιῶν οἰκιῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν δύναται νὰ ἀντιβῇ εἰς τὸ γενικὸν αὐτὸ τοῦ λαοῦ φρόνημα· ἂν ὅμως δι' ἐξωτερικὰ αἰτία, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἀγνοεῖ, εἶναι ἀναγκαῖα ἢ τῶν δύο Βουλῶν σύστασις, ἐπιφυλάττεται τότε νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας.

Ἄλλος δὲ προσέθηκεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ πρώτου λαλήσαντος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὰ ἐξῆς· ὅταν ᾖ μία Βουλὴ, εἶπε, τότε τὸ πολίτευμα θέλει ὁμοιάσει δύο ἄτομα ἀντικείμενα ἀλλήλοις, τὰ ὁποῖα συγκρουόμενα, θάτερον τούτων θέλει καταστραφῇ· ἡ Γερουσία λοιπὸν ἵσταται μεταξύ τῆς Βουλῆς καὶ μοναρχίας, ὡς συντηρητικὸν στοιχεῖον τοῦ Συντάγματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. ἔχοντες παραδείγματα τῶν παλαιῶν καὶ νέων ἐθνῶν, ἐκεῖνα πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν· διότι ἤθελεν εἶσθαι ἀσύγνωστος οἷσις, ἤθελεν εἶσθαι τόλμημα, τὸ νὰ φαντασθῶμεν ἡμεῖς, ὅτι δυνάμεθα νὰ δώσωμεν νέον ὑπογραμμὸν τοῦ πολιτεύματος. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς παραπείσῃ τὸ ἐπικρατοῦν φρόνημα εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὡς εἶπεν ὁ προλαλήσας· ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο τι, εἰμὴ εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν, ταύτην δὲ θέλει εὑρεῖ εἰς τὴν Συνταγματικὴν πολιτείαν, σινισταμένην εἰς τὴν Μοναρχίαν, εἰς τὰς δύο Βουλὰς, καὶ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δικαστηρίων. Ὅσον διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν φόρων, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῶν μισθῶν, ταῦτα ἀπόκεινται εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἐξουσίαν ἣτις, οἰκονομικὴ οὖσα, δύναται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ἀπλοποιοῦσα τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐλαττόνουσα τὸ προσωπικὸν αὐτῆς. Μοναρχία μετὰ μιᾶς Βουλῆς δὲν δύναται νὰ σταθῇ· τοῦτο μᾶς διδάσκει ὁ παλαιὸς, καὶ ὁ νέος κόσμος. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ πρέπει νὰ πεισθῶσιν εἰς τοῦτο οἱ πληρεξούσιοι, ἂν καὶ εἶχον καιρὸν ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα τοῦτο, νὰ μορφώσωσι τὴν πεποίθησίν των, ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ σκεφθῶσιν ὠριμώτερον, ἢς μὴν ἀποφασισθῇ τὸ ζήτημα ἀμέσως σήμερον, ἀλλ' ἢς ἀναβληθῇ εἰς τὴν αὔριον, ὥστε νὰ μὴ καταμεμφθῇ τις ὅτι δὲν εἶχεν τὸν προσήκοντα χρόνον εἰς σκέψιν.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων εἶπε. Πῶς δυνάμεθα ν' ἀποφασίσωμεν δύο βουλὰς, ἐνῶ ὅλοι παραπονούμεθα, ὅτι δὲν ἔχομεν χρήματα; πόθεν θέλομεν πληρῶναι τριακοσίων καὶ ἐπέκεινα Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν μισθοὺς; Μίαν λοιπὸν βουλὴν προτείνω. καὶ οἱ

βουλευταὶ νὰ πληρόνωνται, ἐφ' ὅσον συνεδριάζωσι, ἐκ τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν.

Αἰτήσαμένων τινῶν πληρεξουσίων ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς τὴν αὔριον, πρὶν ἢ διαληθῇ ἡ συνεδρίασις, ἐτέθη κλῆρος διὰ τὴν δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Πρόεδρος ἀνέφερε κατὰ τὴν ἑναρξίν τῆς συνεδριάσεως, εἰς ὃν ἔλαχον οἱ ἑξῆς·

Ν. Πιεράκος.

Ἐμ. Σπυρίδωνος.

Γ. Λογιωτατίδης.

Ἰωάννης Βασιλείου.

Β. Θεαγένης.

Α. Μόστρας.

Γ. Μπάστας.

Στ. Βλάχος.

Κωνσ. Α. Διμπερόπουλος.

Πάνος Ἀλεξίου

Γ. Δοκός.

Νικῆτας Σταματελόπουλος.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρῆνι Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ Μ'.

Τῆς 25 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Ἰαννουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 12 ὥραν ε. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων δέκα καὶ ἑπτὰ, καὶ ἀπόντων εἴκοσι ἑπτὰ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις τῆς συζητήσεως τοῦ 14 καὶ τῶν ἐπομένων ἀρθρῶν τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος.

Ἐἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων, πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ

προκειμένου ζητήματος περί τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο Βουλῶν, ἐξέβησε τὰ ἑξῆς. Χθὲς δύο ἐκ τῶν πληρεξουσίων δι' ἰσχυρῶν λόγων καὶ ζωηρῶν παραδειγμάτων τῆς πείρας μᾶς ἀπέδειξαν τὸ ἀπαράκλητον τῆς Γερουσίας. Οἱ μετὰ τούτους ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς ἀγρρεύσαντες δὲν ἀντέκρουσαν ποσῶς τὴν ἰσχυρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ἄλλων, οὐδ' ἐξήγαγον οὐδὲν λογικὸν συμπέρασμα ὑπὲρ τῆς προτάσεώς των. Θεωρῶ ἤδη πληρέστατα ἀποδεδειγμένον, ὅτι διὰ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίου τάξεως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὴν ὑπαρξίν τοῦ συντάγματός μας, εἶναι ἀρκευκτος ἡ σύστασις δευτέρου βουλευτικοῦ σώματος. Ἡ Ἑλλὰς ἤδη ἔχει μεγίστην ἀνάγκην ἰσυχίας, ἀλλὰ, παραδεχόμενοι εἰς τὸ πολίτευμά μας μίαν μόνην Βουλὴν, ποίαν ἐγγύησιν ἔχομεν ὅτι θέλει διατηρηθῇ ἀτάραχος ἡ μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ ἔθνους ἀρμονία. Ἰπὴρξά βουλευτῆς κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας, ὅτε εἴχαμεν ἐν τῇ Ἑλλάδι μίαν Βουλὴν, καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν ἀφ' ἐτέρου, καὶ ὅλοι γνωρίζομεν τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς, τοὺς προσελθόντας ἀπὸ τὰς συγκρούσεις τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ. Ἐὰν εἴχαμεν τότε καὶ Γερουσίαν, ἴσως ἠθέλαμεν ἀποφυγεῖν τὰ δεινὰ ἐκείνα, καὶ ὁμονοοῦντες καὶ συγκεντρώνοντες εἰς ἓν τὰς δυνάμεις μας κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ, ἴσως θὰ εἴχαμεν ἀπελευθερωμένους τὴν Θέσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἱπείρον καὶ τὰς Νήσους. Τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα, τὸ ὑποῖον ἀνέφερον οἱ ἐναντίως γνώμης, εἶναι, ὅτι ἔχουν ἐνταλὴν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς. Ὁ λαὸς ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων ἰσχυρίν, ἀσφάλειαν καὶ εὐλατῶσιν τῶν φόρων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μᾶς ἐπεμψε πληρεξουσίου τοῦ διὰ νὰ πράξωμεν ὅ,τι κατ'ἀλλήλῳ. Ἄς θέσῃ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν του, ἃς ἀρτίσῃ τοὺς φόβους τῶν δημοκοπιῶν, καὶ ἃς ἐξετάσῃ μόνον καὶ μόνον τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Χθὲς ἀνεπτύχθη τὸ ζήτημα κάλλιστα, οὐδεμία ἀντίκρουσις δὲν ἐφάνη. Πρὸς τιμὴν τοῦ ἔθνους μας προτείνω νὰ ἐπιπρέωμεν τὴν ὀρθὴν λύσιν τοῦ ἀνεῦ ψηφοφορίας.

Τὸ περὶ νομοθετικῆς δυνάμεως ζήτημα εἶναι, εἶπεν ἕτερος πληρεξούσιος ἀντικρούων τὸν προλαλήσαντα, ἐκ τῶν σπουδαιότατων ἀντικειμένων, καὶ διὰ νὰ λυθῇ ἀπαιτοῦνται σοβαρὰ καὶ ἀληθεῖς πολιτικαὶ θεωρίαι, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως καὶ ἐπὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν κοινωνιῶν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ σοφισμάτων καὶ τινων παραδειγμάτων, ἃ τινὰ δὲν ἔχουν τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς των εἰς τὴν ἀπόλυτον πολιτικὴν θεωρίαν, ἀλλ' εἰς λόγους εἰδικούς καὶ πραγματικούς, ἐκφυομένου ἐξ αὐτῆς τῆς καταστάσεώς τινων κοινωνιῶν πρὸς δὲ τούτοις ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐντελής κατανόησις τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν καταστάσεως,

τῆς κοινωνικῆς μας πραγματικότητος, ἥτις πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀντίκειται ποσῶς εἰς τὰς ὑμῖν πολιτικὰς θεωρίας τοῦ αἰῶνος τούτου ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Ὁμολογᾶται τὴν σήμερον παρὰ πάντων ὡς προφανεστάτη καὶ ἀναντίρρητος ἀλήθεια, ὅτι ὁ πολιτικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἑλλάδος, τήπου τόσο μικροῦ, πτωχοῦ καὶ ὀλιγανθρώπου πρέπει νὰ κατασταθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλούστερος, ἡ Κυβερνητικὴ μηχανὴ δὲν πρέπει νὰ ᾔηται τόσο πολὺπλοκος, ἡ ἀπλότης καὶ ἡ ἐνότης ἀπαιτεῖται νὰ τὴν χαρακτηρίζωσι· ἀλλ' ἄρα γε συντείνει εἰς τοῦτο καὶ ἡ διαίρεσις τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως εἰς δύο Βουλὰς; ὄχι ἐξέβαιν. Καθιστᾷ τάχα τὴν διαίρεσιν ταύτην οὐσιωδῶς ἀναγκαίαν ἢ ἠθικὴν, ἢ κοινωνικὴν καὶ ὕλικήν κατὰστασις τῆς Ἑλλάδος; ὄχι, μαλιστα δὲ ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἡ Γερουσία εἰς τὰς συνταγματικὰς Μοναρχίας τῆς Εὐρώπης παριστάνει τὸ στοιχεῖον τῆς ἀριστοκρατίας, τοῦτέστι συγκεντρώσεως ἰδιοκτησίας καὶ ἀποκλειστικῶν προνομίων, καὶ παράδειγμα ἡ ἄνω Βουλὴ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Πατρικίων τῆς Γαλλίας· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε πλοῦτον, οὔτε εὐγενείας ἀριστοκρατίαν ἔχομεν· ἡ ἰσότης καὶ ἡ ταυτάτης συμφερόντων, ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων συνδέουσιν ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, καὶ ἀποτελοῦσι μίαν δέσμην ἀδιάσπαστον, εἶναι πρὸς τοῦτοις γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει φρίκην καὶ ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας. Μόλις κατὰ πρῶτον ἤκούσθη ἀμυδρῶς πως ἡ περὶ Γερουσίας ἰδέα, καὶ πάραυτα εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας οἱ λαοὶ αὐθορμήτως καὶ αὐτοματῶς ἐξεπράσθησαν ἐντονιώτατα κατ' αὐτῆς· ὡς ξένον, καὶ ἐπείσακτον στοιχεῖον καὶ φυτὸν, ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δὲν τὸ στέργει παντάπασιν. Ἡ σύστασις Γερουσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει τῶνόν τι καμμίαν ἔννοιαν, διότι ποῖα ζωτικὰ συμφέροντα θέλει παριστάνει αὕτη; Τί θέλει ἀντιπροσωπεύει; Ποῖας ἰδέας, ποῖα αἰσθήματα, ποῖα συμφέροντα; Ποῖα δικαιώματα καὶ προνόμια; Ἀλλ' ἐὰν πρέπη νὰ ὑπάρξῃ, ἐνῶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ὡς ἀντιπροσωπεύουσα τὸ μηδέν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ· ἂ κατασταθῇ κέντρον πολιτικῆς ἐαυρύτητος, καὶ οὕτω νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, θέλει τότε γεννηθῇ σφοδρὰ, μόνιμος, καὶ συστηματικὴ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, ἐπομένως προσκόμματα καὶ ἐσθλότητες εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν νομοθετικῶν ἐργασιῶν, τὰ δὲ ἄφροντα ἀποτελέσματα τῆς ἀνταρραχίας ταύτης θέλουν εἶσθαι ὁ κλονισμὸς καὶ ἡ ἀναστάσις τοῦ τύπου, καὶ ἐπομένως ἡ καταστροφὴ αὐτῆς μετὰ ζημίαν τοῦ ἔθνους, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον ἡ γενικὴ τοῦ λαοῦ ἀποδραχμασίαι, δυσπιστία καὶ ἀπέχθεια θέλουν δεχθῇ ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν

σύστασιν τῆς Γερουσίας. Τὸ πολιτικὸν σύστημα πρέπει νὰ ᾔῃται συμφυὲς μὲ τὰ κοινωνικὰ στοιχεῖα ἐνὸς ἔθνους, πρέπει νὰ ᾔῃται ἀπόρροια αὐτῶν τῶν στοιχείων του καὶ συνέπεια ἀναγκαία, πρέπει νὰ προσαρμόζεται ἐντελῶς εἰς αὐτὰ, ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ διάρκειαν, οὔτε νὰ παράξῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἡ Γερουσία εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ διατηρῇ δῆθεν τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο δυνάμεων· ἀλλὰ πῶς θὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη σύγκρουσις; Τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως ὀρίζονται ἀκριβὲς παρὰ τοῦ Συντάγματος, καὶ εἶναι ἐπομένως ἀπαραβίαστα· ὁ Βασιλεὺς διοικεῖ τὸ κράτος διὰ τῶν ὑπευθύνων Ἱπουργῶν, οὔτοι μόνοι δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς Βουλῆς περὶ Νομοθετικῶν, ἢ διοικητικῶν ἀντικειμένων· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ Βασιλεὺς, ὅστις ἴσταται εἰς τὴν ἀνωτάτην καὶ γενικὴν περιοπὴν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ὅστις εἶναι ἀμερόληπτος, καὶ δὲν ἔχει κανὲν ἀτομικὸν συμφέρον εἰς τὴν διένεξιν ταύτην, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν προτίκουνσαν διόρθωσιν διὰ τῶν μέσων, ἅτινα τὸ Σύνταγμα θέτει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὥστε ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύῃ πάντοτε τὸ γενικὸν συμφέρον. Οἱ νόμοι, διὰ νὰ ἔχωσι κύρος καὶ ἰσχὺν πρέπει, νὰ θεωρῶνται, ὡς ἡ ἐκφρασις τῆς κοινῆς θελήσεως· ἄλλως ὁ λαὸς προκατειλημμένος θέλει· ἐλέπει πάντοτε μὲ ὑποπτον ὄμμα ὅσας τροποποιήσεις ἤθελε τυχὸν ἀντιτάττει ἡ Γερουσία εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς καὶ οἱ ἐκ τῶν διασκέψεων τούτων προκύπτοντες Νόμοι δὲν θέλουσιν ἐπιτυχῶσαι τῆς ἐθνικῆς ἐπιδοκιμασίας. Ἐρεθισμὸς τῶν πνευμάτων, δυσαρέσκεια, παράπονα τοῦ λαοῦ θέλουν εἶσθαι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀντιθέσεως, καὶ οἱ διοικήσεις τοῦ τόπου καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων θέλουν ὑπόκεισθαι εἰς μυρίας δυσκολίας. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἠθικὴν δύναμιν, ὥστε δι' αὐτῆς μᾶλλον παρ' ὅ,τι διὰ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως νὰ κυβερνᾶται τὸ ἔθνος· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατορθωθῇ, εἰμὴ ὁπόταν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, οἱ Νόμοι παρεδέχωνται ἀπὸ τὸν λαὸν ὡς γνησίᾳ ἐκφρασις τῆς ἐθνικῆς θελήσεως, ἡ δὲ μεσολάβησις τῆς Γερουσίας, θέλει εἶσθαι μέγα πρὸς τοῦτο ἐμπόδιον. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς φρονεῖ δικαίως καὶ εὐλόγως ὅτι μόνοι οἱ ἐπίτροποί του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐκλέγει, γνωρίζουσι τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντά του, ὅτι μόνοι οὔτοι δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν εἰς τὰ δεινὰ του, καὶ ἐπομένως εἰς τούτους μόνους καὶ εἰς τὸν ἀγαπητὸν Βασιλέα του δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τύχην του, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιτρόπων του

σύστασιν τῆς Γερουσίας. Τὸ πολιτικὸν σύστημα πρέπει νὰ ᾖναι συμφυὲς μὲ τὰ κοινωνικὰ στοιχεῖα ἐνὸς ἔθνους, πρέπει νὰ ᾖναι ἀπόρροια αὐτῶν τῶν στοιχείων του καὶ συνέπεια ἀναγκαία, πρέπει νὰ προσαρμόζεται ἐντελῶς εἰς αὐτὰ, ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ διάρκειαν, οὔτε νὰ παράξῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἡ Γερουσία εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ διατηρῇ δῆθεν τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο δυνάμεων· ἀλλὰ πῶς θὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη σύγκρουσις; Τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως ὀρίζονται ἀκριβὲς παρὰ τοῦ Συντάγματος, καὶ εἶναι ἐπομένως ἀπαραβίαστα· ὁ Βασιλεὺς διοικεῖ τὸ κράτος διὰ τῶν ὑπευθύνων Ἱπουργῶν, οὔτοι μόνοι δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς Βουλῆς περὶ Νομοθετικῶν, ἢ διοικητικῶν ἀντικειμένων· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ Βασιλεὺς, ὅστις ἴσταται εἰς τὴν ἀνωτάτην καὶ γενικὴν περιοπὴν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ὅστις εἶναι ἀμερόληπτος, καὶ δὲν ἔχει κανὲν ἀτομικὸν συμφέρον εἰς τὴν διένεξιν ταύτην, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν προτίκουνσιν διόρθωσιν διὰ τῶν μέσων, ἅτινα τὸ Σύνταγμα θέτει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὥστε ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύῃ πάντοτε τὸ γενικὸν συμφέρον. Οἱ νόμοι, διὰ νὰ ἔχωσι κύρος καὶ ἰσχὺν πρέπει, νὰ θεωρῶνται, ὡς ἡ ἐκφρασις τῆς κοινῆς θελήσεως· ἄλλως ὁ λαὸς προκατειλημμένος θέλει· ἑλέπει πάντοτε μὲ ὑποπτον ὄμμα ὅσας τροποποιήσεις ἤθελε τυχὸν ἀντιτάττει ἡ Γερουσία εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς καὶ οἱ ἐκ τῶν διασκέψεων τούτων προκύπτοντες Νόμοι δὲν θέλουσιν ἐπιτυχῶς τῆς ἐθνικῆς ἐπιδοκιμασίας. Ἐρεθισμὸς τῶν πνευμάτων, δυσαρέσκεια, παράπονα τοῦ λαοῦ θέλουν εἶσθαι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀντιθέσεως, καὶ οἱ διοικήσεις τοῦ τόπου καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων θέλουν ὑπόκεισθαι εἰς μυρίας δυσκολίας. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἠθικὴν δύναμιν, ὥστε δι' αὐτῆς μᾶλλον παρ' ὅ,τι διὰ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως νὰ κυβερνᾶται τὸ ἔθνος· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατορθωθῇ, εἰμὴ ὁπόταν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, οἱ Νόμοι παρεδέχωνται ἀπὸ τὸν λαὸν ὡς γνησία ἐκφρασις τῆς ἐθνικῆς θελήσεως, ἡ δὲ μεσολάβησις τῆς Γερουσίας, θέλει εἶσθαι μέγα πρὸς τοῦτο ἐμπόδιον. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς φρονεῖ δικαίως καὶ εὐλόγως ὅτι μόνοι οἱ ἐπίτροποί του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐκλέγει, γνωρίζουσι τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντά του, ὅτι μόνοι οὔτοι δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν εἰς τὰ δεινὰ του, καὶ ἐπομένως εἰς τούτους μόνους καὶ εἰς τὸν ἀγαπητὸν Βασιλέα του δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τύχην του, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιτρόπων του

καὶ τοῦ Βασιλέως δὲν θέλει κανέν μεσότειχον. Εἶναι ἀδύνατον ἄλλως πως νὰ κυβερνηθῇ αὐτὸς ὁ τόπος· αἱ πληγαὶ, τὰς ὁποίας καταθλιπτικὸν καὶ ὅλως ἀντιθετικὸν σύστημα ἐπέφερεν εἰς τὸν δυστυχῆ λαὸν χρίζουσι ταχίστης θεραπείας, πρὶν τὸ κακὸν κορυφωθῇ καὶ γεννήσῃ τὴν ἀπελπισίαν. Ἀπὸ τὴν σύστασιν μιᾶς καὶ μόνης Βουλῆς, τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ περιμένεται ἡ θεραπεία αὕτη, καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν παραγνωρισθῇ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ γενικὴ θέλησις, τὸ προλέγομεν θετικῶς, τὰ ἀποτελέσματα δὲν θέλουν εἶσθαι εὐάρεστα, θέλουν εἶσθαι ὀλεθριώτατα.

Ἐρχόμεθα δὲ ἤδη εἰς τὴν ἀνασκευὴν καὶ ἀντίκρουσιν τῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ὁποῖα ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν καὶ παραδοχὴν τῆς Γερουσίας ὁ ἐντιμὸς πληρεξούσιος τοῦ Μεσολογγίου. Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημά του εἶναι τὸ τῆς συντηρήσεως· ἀλλ' ἐρωτῶμεν τὸν συνεδελφόν μας τοῦτον, ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν ἐκλαμβάνει τὴν συντήρησιν; ἐνοεῖ ὅτι ἡ Γερουσία διὰ τῆς ὑπάρξεως καὶ συστάσεώς της θέλει συντηρεῖ ἀποκτημένα ἤδη δικαιώματα, δικαιώματα ἰδιοκτησίας καὶ πλούτου, δικαιωμάτων καὶ προνομίων ἐξουσίας ἀποκλειστικῶς; ὀχιθέβαια, διότι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ δὲν ὑπάρχουν τάξεις προνομιούχων, τάξεις εὐγενείας, καὶ τάξεις ἀπολύτως πλούσιαι, καὶ ἂν ὑπῆρχον, ἡ ὑπαρξίς τότε τῆς Γερουσίας ἦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Καὶ μολοντοῦτο ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ὡς ἐκτιζόμενος ἐπὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν παραδειγμάτων, ὥς εἰλε κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν νὰ ἐκλάβῃ τὴν λέξιν συντήρησιν· διότι πραγματικῶς ἡ ἄνω Βουλὴ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Πατρικίων τῆς Γαλλίας συνετίζουν, καὶ συνετίζουν κεκτημένα ἤδη δικαιώματα, καὶ ἐνεκα τούτου ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν τῶν Βουλῶν ἔχει τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς των εἰς αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν πραγματικότητα. Ἐννοεῖ ἐπομένως ὁ ὑπερασπιστὴς οὗτος, ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῆς Γερουσίας εἶναι ἀναγκαία, ὡς συντελοῦσα εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ κοινωνικοῦ διοργανισμοῦ τοῦ καταστατικοῦ Νόμου τοῦ Συντάγματος· ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἐκλαμβάνει ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος τοῦ Μεσολογγίου τὴν λέξιν συντήρησιν, ἀλλ' ἡμεῖς ὠπλισμένοι μὲ τὰ ὄπλα τοῦ λόγου θέλομεν ἀνατρέψαι τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὡς ἀνυπόστατον. Δέντείνει εἰς τὴν συντήρησιν μᾶλλον παρὰ τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ὁ Νόμος διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν διανοητικὸν καὶ ἐλεύθερον δὲν εἶναι καταναγκαστικὸς, ἀλλ' ἀπλῶς ὑποχρεωτικὸς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ θελήσεως του δύναται νὰ τὸν καταπατήσῃ, δύναται νὰ μὴ συμμορφοῦται μετ' αὐτοῦ· μὴ συμμορφούμενος μετ' αὐτοῦ ἀθετεῖ αὐτόν, καὶ ἀθετῶν αὐτόν, οὐ συντηρεῖ αὐτόν. Ἄν ἡ θεωρία αὕτη εἶναι φιλοσοφικῶς ἀληθὴς διὰ τὸ ἄτομον, εἶναι ἀληθὴς καὶ ἐν-

τελῶς ἐφαρμοστέα εἰς ἠθικὰ σώματα, εἰς ἀφηρημένα ὄντα, συγκροτούμενα ἀπὸ ἀτομικὰς θελήσεις. Ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ἡ Γερουσία εἶναι σώματα ἡθικὰ, εἶναι ὄντα ἀφηρημένα μετὰ νοῦν καὶ θέλησιν, ἐπομένως ἐλεύθερα, καὶ ὡς τοιαῦτα δύνανται νὰ τὸν ἀθετήσωσι, νὰ τὸν καταπατήσωσι, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ συντηροῦν αὐτόν. Ποία ἡ κατ' οὐσίαν διαφορὰ μετὰ τῆς μίξ καὶ τῆς ἄλλης Βουλῆς; Οὐδεμία, διότι καὶ ἡ μίξ καὶ ἡ ἄλλη ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις της εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ἐλεύθερος· ἡ ἀθέτησις καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ Νόμου εἶναι προῖον τῆς ἐλευθερίας. Διατὶ λοιπὸν, ἐνῶ τὸ προνόμιον τοῦτο εἶναι κοινὸν εἰς τὰς δύο Βουλὰς, ἡ μὲν Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ καταστατικοῦ νόμου, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν μὴ συντήρησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Γερουσία εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπολύτως τοῦ Νόμου τούτου, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν συντήρησιν αὐτοῦ; διατὶ ν' ἀποδίδωμεν τὸ ἀλάνθαστον, ἢ μᾶλλον, δικτὶ νὰ παραδεχώμεθα, ὅτι ἡ Γερουσία αἰωνίως θέλει εὐρίσκεται εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἠθικότητος, τουτέστι νὰ συμμορφῶνῃ τὴν θέλησιν της μετὰ τὸν νόμον τῆς κοινωνίας ἢ δὲ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων αἰωνίως νὰ εὐρίσκηται εἰς τὸ λάθος, τουτέστι νὰ μὴ συμμορφῶνῃ τὴν θέλησιν της μετὰ τὸν ὀργανικὸν νόμον, ἤγουν ἀεννάως νὰ ἀμαρτάνῃ; Ὁ καθείς βλέπει ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης, ὅτι ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὑπαρξίν της Γερουσίας ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἐν ἀποκλειστικὸν προνόμιον, προνόμιον ἀποδίδον εἰς τὸ σῶμα τοῦτο τὸ ἀλάνθαστον καὶ τὸ ἀναμάρτητον. Συμπεραίνω λοιπὸν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Γερουσία ἔχει ὤψρον ἀπόλυτον, ἐλευθέραν σκέψιν ὡς ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων δύναται νὰ ἀθετήσῃ τὸν καταστατικὸν Νόμον, καὶ ἀθετοῦσα αὐτόν, οὐ συντηρεῖ αὐτόν· ἐπομένως κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι συντηρητικὴ ἂν τοῦτο ᾔηται ἀναντίρρητον ὡς στηριζόμενον ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνου λογικῆς, ὁμολογούμενον παρὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ἐπικυρούμενον ἀπὸ τὰ θεόπνευστα βιβλία τῶν Γραφῶν καὶ τῆς θρησκείας· ἂν τὰ ἐπιχειρηματικά μας ταῦτα ἀπορρέουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως, οὐσίας καὶ ιδιότητος τῶν δύο Βουλῶν, ποίαν ἰσχὺν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐξῆς σόφισμα, ὅτι ἡ Γερουσία ὡς ἐκ τῆς θέσεως θέλει τείνει, καὶ συντηρεῖ τὸν καταστατικὸν Νόμον; Τί δηλοῖ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της; δηλοῖ τάχα, ὅτι ἂν θὰ ὑπάρξῃ Σύνταγμα θὰ ὑπάρχῃ καὶ Γερουσία; ἀλλὰ μήπως ἀποκλειστικῶς ἡ Γερουσία χρεωστεῖ τὴν ὑπαρξίν της εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ θὰ χρεωστῇ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τὴν ὑπαρξίν της εἰς αὐτό; Τάχα ἂν ἀπολεσθῇ ὡς μὴ ὤφειλε, τὸ Σύνταγμα, δὲν ἀπόλυνται καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, καὶ αὐτὸς ὁ Συνταγματικὸς Θρό-

νος; τάχα δεν χρειάζεται ἡ ὑπαρξίς καὶ τῶν δύο τούτων καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Συνταγματικοῦ Θρόνου εἰς τὸ Σύνταγμα; Ἐνταῦθα δύναμαι ἐκ νέου νὰ εἶπω, ὅτι ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὑπαρξίν τῆς Γερουσίας ἀναχωρεῖ πάντοτε, ἐμπνέεται πάντοτε ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ προνομίου, διότι παραδέχεται, ὅτι εἰς τὸ Σύνταγμα, ὑπάρξαν καὶ ὑπάρχον, θέλει ὑπάρχει μόνῃ ἡ Γερουσία.

Ἐὰν ἡδυνήθημεν διὰ τοῦ φωτός τοῦ λόγου νὰ καταστρέψωμεν τὴν ὁμίλησιν τοῦ σκότους καὶ τοῦ σφίσματος, ἤτοι τὸ ἐπιχείρημα τῆς συντηρήσεως, δικαίως θέλομεν καταστρέψει, ὡς ἰστὸν ἀράχνης τὸ ἐπιχείρημα τῆς ὀρίμου σκέψεως, τὴν ὁποίαν ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς Γερουσίας, ὡς αὐτὸς ἐννοεῖ. Καὶ πρὸ πάντων ἡ ὀριμος σκέψις εἶναι ἐπιβεβλημένη παρα Θεοῦ εἰς ὅλα τὰ διανοητικὰ πεπερασμένα ὄντα· μόνος ὁ Θεός, τὸ ἀπειρον ὂν, δὲν ἔχει ἀνάγκην ὀρίμου σκέψεως· ἀλλ' ἡ ὀριμος σκέψις γεννᾶται ἐν διαρκείᾳ χρόνου, καὶ ἐπομένως τὸ συστατικὸν στοιχεῖον αὐτῆς εἶναι ὁ χρόνος, ἀλλ' ὅχι καὶ ἡ διαίρεσις τῆς θελήσεως καὶ τοῦ νοός. Ἄν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων πρόκειται νὰ συζητήσῃ ἐν ὀρισμένον ἀντικείμενον, καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο συζητήσεις ἀποφασίζει καταφατικῶς ἢ ἀρνητικῶς περὶ αὐτοῦ, εἶναι ἐνδεχόμενον ὡς ἐκ τῆς συντόμου συζητήσεως νὰ πέσῃ εἰς λάθος, καὶ ἐπομένως νὰ προκύψῃ ἐλάττω εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐντεῦθεν ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὑπαρξίν τῆς Γερουσίας διίσχυρίζεται, ὅτι, ἐὰν ὑπάρξῃ ἐν ἄλλῳ ἔτι σῶμα νομοθετικὸν ἀνεξάρτητον, ἔχον δηλαδὴ ὀριστικὴν ψῆφον, καὶ δυνάμενον νὰ συσχεθῇ καὶ ν' ἀποφασίσῃ, περὶ τοῦ αὐτοῦ αντικειμένου, θέλει ἀπαλλάξῃ τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὴν ἐλάττω τὴν προξενηθείσαν τυχὸν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν μὲν ὀριμον σκέψιν τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι μίᾳ δευτέρᾳ συζητήσει γινομένη ὑπὸ ἄλλων προσώπων, φωτισθέντων ἤδη παρὰ τῆς πρώτης συζητήσεως, θέλει καταντήσῃ εἰς ἓν ἐξαγόμενον ὀριμώτερον, ἀληθέστερον καὶ πραγματικώτερον, ἀλλὰ τὸ ἐξαγόμενον τοῦτο δύναται νὰ θεραπευθῇ ὅχι διὰ μιᾶς δευτέρας Βουλῆς, ἐχούσης ἀπόλυτον ψῆφον, ἀλλὰ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Βουλῆς, διαιρεμένης εἰς δύο τμήματα, ὥστε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς σκέψεις του καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις του νὰ ᾔναι ἐλεύθερον ὡς πρὸς τὸ ἐξαγόμενον· οὐδὲν ἐξ αὐτῶν τῶν τμημάτων νὰ ἔχῃ ἀπόλυτον, ἤτοι ὀριστικὴν ψῆφον, ἀλλὰ συναρχόμενα ὁμοῦ μετὰ τὴν ἰδιαιτέραν σύσκεψιν καὶ συζήτησιν, νὰ καταντοῦν εἰς ἀπόλυτον ὀριστικὴν ψῆφον. Τοιοῦτοτρόπως ἐπιτυγχάνομεν τὸ ἐξαγόμενον τῆς ὀρίμου σκέψεως, τὸ ὁποῖον εἶναι προϊόν τοῦ χρόνου, χωρὶς νὰ καντατήσωμεν εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ἀντιπαρατι-

πικῆς νοήσεως καὶ θελήσεως, ἥτις πώποτε δὲν ἤθελε φέρει εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν ἐξαγόμενον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν διχόνοιαν καὶ τὴν πάλιν. Ἄν τοῦτο διδάσκη ἡ θεωρία, ἂν τοῦτο πολὺ συνάδῃ μὲ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ μας, ἂν ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Νορβεγίας, συνάδῃ ἐπίσης καὶ μὲ τὸν νοῦν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς, ὅστις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπλασιν τῆς κοινωνίας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ περίνοια, ἡ ἠθικότης καὶ ὁ πατριωτισμὸς ἐξυμνοῦνται, ὅταν πλέον δὲν ζῇ, συνάδει, λέγομεν μὲ τὸν νοῦν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνδρὸς, λέγοντος, ὅτι μία Γερουσία, διηρημένη εἰς δύο Βουλευτήρια. Τὶ δηλοῖ ἡ ἐκφρασις τοῦ μεγάλου τούτου πατριώτου, τί ἐξηγοῦν οἱ λόγοι οὗτοι, τὴν μονάδα ἢ τὴν δυάδα; τὴν ἐνότητα ἢ τὴν πολλαπλότητα; ἓνα θεὸν νομοθέτην εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς ἢ δύο, πολλοὺς, τὴν πολιτικὴν πολυθεΐαν; τοῦτο δηλοῖ ἡ μία ἡ Γερουσία. Ἄν κατὰ νοῦν ὁ Κυβερνήτης εἶχε τὴν ὑπαρξίν δύο Βουλῶν, δὲν ἤθελεν ἐκφρασθῇ τοιοῦτοτρόπως μίαν Γερουσίαν, τουτέστι μίαν Βουλὴν, ἀλλὰ δύο Βουλὰς, ἀλλ' ὡς ἐμβριθὲς πολιτικὸς, παραδεχόμενος τὸ ἓν, τὴν ἐνότητα τοῦ νομοθέτου, παρεδέχθη καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτοῦ εἰς δύο βουλευτήρια, τουτέστιν εἰς δύο τμήματα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ οὕτω τὸ ἐξαγόμενον τῆς ωρίμου σκέψεως. Λοιπὸν ἐὰν ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς ὑπάρξεως τῶν δύο Βουλῶν δὲν πείθεται εἰς τοὺς θεωρητικούς μου λόγους, ἅς πεισθῇ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἀuthεντίαν τῶν λόγων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἔφερον εἰς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεώς του, ἅς πεισθῇ λέγομεν, διότι ἡ ἐξήγησις, τὴν ὑποίαν δίδομεν, εἶναι ἡ ὀρθή, ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ, ὡς εἰπόντος τοῦ Κυβερνήτου, «Μία Βουλὴ καὶ ὄχι δύο».

Μᾶς ἔφερον εἰς παράδειγμα καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο Βουλῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ ἄλλα ἔθνη, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι μόνον εἰς δύο, ἥτοι τὸ Περού καὶ Μιπονεζάρες ὑπάρχει μία Βουλὴ· παρέλειψε τόσα ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἔχουν μίαν Βουλὴν, καὶ μᾶς ἔφερε, λέγω εἰς παράδειγμα τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ἀλλ' ἐκεῖ, ὡς καὶ ὁ ἴδιος γνωρίζει, καὶ ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ὑπάρχουν λόγοι πραγματικοὶ καὶ ὄχι θεωρητικοί, ἀπαιτοῦντες τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο Βουλῶν· διότι ἐκεῖ ὑπῆρχον ἀντιφερόμεναι τάξεις, τάξεις πλουσίων, εὐγενῶν καὶ ἰδιοκτητῶν, καθόσον ἐκεῖ εἶναι συγκεντρωμένα ταῦτα εἰς ὀλίγους, καὶ δὲν ἔδύνατο νὰ τὰς παραλείψῃ ὁ νομοθέτης χωρὶς κλονισμόν τῆς κοινωνίας. Ἐπομένως καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔθνη αἱ θεωρίαι καὶ αἱ ἐπαναστάσεις, ἐξαγόμενον τῶν θεωριῶν, τείνουν πάντοτε εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ διδούλου τούτου νομοθέτου (μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὸν σολοικισμόν), ἀλλ' σὴ γλῶσσα λανθάνουσιν ἀληθῆ λέγειν, τ' ἀληθῆ λέγει, διότι αἱ δύο Βουλὴ εἶναι σολοικισμὸς εἰς τὴν

κοινωνίαν μας), καθὼς δὲ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, ὑπαρχόντων λόγων πραγματικῶν καὶ ὄχι θεωριῶν, ὁ νομοθέτης δὲν ἠδύνατο χωρὶς κλονισμόν τῆς κοινωνίας νὰ τοὺς παραλείψῃ, νὰ παραλείψῃ δηλαδὴ τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο Βουλῶν, τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου δὲν ὑπάρχουν τοιοῦτοι πραγματικοὶ λόγοι, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτον σῶμα χωρὶς κλονισμόν τῆς κοινωνίας μας.

Ἀσθενὲς δὲ, ἀσθενέστατον εἶναι τὸ ἐπιχείρημα τῆς διαλύσεως τῆς ἐν Αἰγίνῃ Βουλῆς, θέλων μὲ τοῦτο ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Γερουσίας νὰ σᾶς βεβαιώσῃ, ὅτι ἂν ὑπῆρχε τότε Γερουσία δὲν ἤθελεν ἐνδώσει καὶ ἡ Βουλὴ ἐκείνη εἰς τὴν διάλυσίν της, εἰς τὴν παραβίαν τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου. Ἀλλ' ἐνῶ ἐσιώπησε τὸν ἀμίμητον χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον ἡ κατὰ τὸ 1824 Βουλὴ ἔδειξε πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Συντάγματος, ἀποκηρύξασα τὸ ἐκτελεστικόν, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ παραβιάσῃ αὐτὸ, παρέλειψε νὰ σᾶς εἴπῃ καὶ τὰ διατρέξαντα πρὸς τὴν διάλυσίν της, ὡς εἴρηται, ἐν Αἰγίνῃ Βουλῆς. Ἐνθυμοῦνται βέβαια, ὅσοι ἐκ τῶν Κυρίων πληρεξουσίων ἦσαν μέλη τῆς Βουλῆς ἐκείνης, ὁποίας δολίας εἰσηγήσεις ἐκχμον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν οἱ ἀριστοκρατοφρονούντες κατὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος, ὁποίας ἀφ' ἑτέρου δολίας ἐπίστες εἰσηγήσεις δὲν ἔσπειρον καὶ εἰς τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον εἶχε συρρέψει τότε εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, θεωρουμένην ὡς ἀσφαλεστέραν καὶ ὡς καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τοῦ τότε Κυβερνητικοῦ συστήματος, ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸ τὴν οἰκτρὰν κατάρασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τόπος διατέλει ὡς ἐκ τοῦ πολέμου, εἰς τρόπον ὥστε ἦτον κίνδυνος· ἡ Βουλὴ ἐκείνη πανταχόθεν ἐγκαταλειφθεῖσα, καὶ διωκομένη πῶς νὰ μὴν ἐνδόσῃ εἰς τὴν διάλυσίν της; καὶ μ' ὅλα ταῦτα εὐρέθησαν μεταξύ τῶν μελῶν της ἀτρόμητοι πατριῶται, οἱ ὁποῖοι ὕψωσαν τὴν φωνὴν μέχρι οὐρανοῦ, ἐναντιωθέντες κατὰ τοῦ μέτρου τῆς διαλύσεως. Πολλὰ ἄλλα αἷτια συνοδεύουν τὴν περίστασιν αὐτὴν, τὰ ὁποῖα παραλείπω χάριν συντομίας.

Συμπεραίνων ἐν τοσούτῳ τὸν λόγον μου σᾶς ἐπαναλέγω, Κύριοι ὅτι ἡ ὑπαρξὶς μιᾶς καὶ μόνης Βουλῆς διηρημένης εἰς δύο τμήματα, ἐπιτυχάνει πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅσα σᾶς ἐξέθεσα, καὶ τὴν ὥριμον σκέψιν, τὴν ὁποίαν ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Γερουσίας ἔφερεν ὡς τὸ δυνατώτερον ἐπιχείρημα, συμβιβάζεται μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ, καὶ παρέχει πληρέστατα τὰς ἐγγυήσεις, ὅσων ἡ κοινωνία μας ἔχει χρεῖαν. Εἰς σᾶς λοιπὸν, Κύριοι πληρεξούσιοι, ἐναπόκειται νὰ σκεφθῇτε ὠρίμως καὶ νὰ ἀποφύγητε τὴν παραδοχὴν ἐνὸς σώματος, τὰ ὁποῖον, καθὼς σᾶς ἀπέδειξα, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δὲν τὸ στέργει παντάπασιν.

Ἄλλος δὲ πάλιν, ἀγορεύων μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῶν δύο βουλευτικῶν σωμάτων, παρετήρησεν, ὅτι ὅσα ὁ προλαλήσας ἐξέθεσεν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ προκείμενον ζήτημα. ἀναφερόμεθα μᾶλλον εἰς τὸ περὶ συστάσεως τῆς Γερουσίας, ζήτημα, τὸ ὁποῖον θέλει ἐξετάσει ἡ Συνέλευσις ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Θέλω δὲ, εἶπεν, ἐπιλεγθῇ αὐτῶν, καὶ ἀνασκευάσει καθ' ὅσον ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον, εἰς τὸ συμφέρον ἢ τῶν δύο βουλευτικῶν σωμάτων. Οὐδεὶς ἀντιλέγει, ὅτι συντάττοντες τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ προβλέπωμεν πρὸ πάντων εἰς τὴν διάδοξιν καὶ μονιμότητα αὐτοῦ, καὶ ν' ἀποφυγῶμεν τὰς περιστάσεις ἐκεῖνας, αἵτινες δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς κίνδυνον τὴν ὑπαρξίν του. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πᾶν Σύνταγμα πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως, τὸ παραδεχόμενον ἐν αὐτῷ, καὶ νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ὕλικήν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους· ἄλλως ἡ ὑπαρξίς του εἶναι ἐπισηφαλὴς καὶ ὅλαι αἱ δυσκολίαι ἀναρῶνται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν του.

Τὸ ἔθνος μας παραδέχθη ἤδη τὴν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν· ὅλοι δ' ἐσυμφώνησαν, λαμβάνοντες ζωηρὰ παραδείγματα ἀπὸ τὰς ἀρχαίας δημοκρατίας, καὶ τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, ὅτι, ὅσα ἔθνη παρεδέχθησαν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως, καθιέρωσαν ἐντὸς τῶν πολιτευμάτων των τὰ δύο βουλευτικὰ σώματα, πληρῶσαντα πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἑλλειψιν τῆς Γερουσίας, ὅσα περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν μίαν Βουλὴν.

Θεωρητικῶς δὲ ἐξετάζων τὸ ζήτημα ὁ πληρεξούσιος, πᾶσα ἀρχή, εἶπε, διὰ νὰ μὴ καταχρᾶται τὴν ἀντὶκούσαν εἰς αὐτὴν ἐξουσίαν, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορίζηται ἐντὸς ὁρίων, ἀκριβῶς διαγεγραμμένων, καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη πρέπει μάλιστα νὰ διατηρῇται εἰς τὰ συνταγματικὰ Κράτη, ὅπου αἱ ἐξουσίαι εἶναι διάφοραι. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, περιοριζομένη εἰς ἓν ἄτομον, ἔχει διαγεγραμμένα τὰ ὅρια αὐτῆς ὡς ἐκ τῆς ἐνότητος τοῦ ατόμου, ἀποφεύγουσα μάλιστα τὰς ἐπικινδύνους περιστάσεις τῆς μεσοβασιλείας, ὅπου αὕτη μεταβαίνει ἀπὸ ἄτομον εἰς ἄτομον διαδοχικῶς· ὅταν δὲ αὕτη ἐνεργῇται διὰ πολλῶν ἐκτελεστῶν, τότε ὁ κίνδυνος εἶναι μεγαλύτερος, διότι ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἐνὸς ατόμου, θέλουσα νὰ συγκεντρώσῃ ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸ καὶ ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἄλλο, δύναται νὰ φέρῃ συγκρούσεις καὶ ταραχάς. Ὁ Βουλευτὴς ὁμῶς διαφέρει, διότι τὸ ἔργον ποῦ περιορίζεται ἐντὸς κύκλου, μὴ περιστρεφόμενον εἰς τὰ πράγματα, δὲν ἐκτελεῖ ἀλλὰ προνοεῖ. Εἶναι δὲ κοινῶς παραδεδογμένον ἀξίωμα, ὅτι τὸ βουλευέσθαι πρέπει νὰ ᾖ διηρημένον εἰς δύο σώματα· τοῦτο συνίσταται εἰς τὸ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λάβωσι

χώραν τοιαῦται πράξεις, προσβάλλουσαι τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, καθότι ὅπου εἶναι δύο σώματα τοιοῦτος κίνδυνος δὲν ὑπάρχει. Παράδειγμα τῶν λόγων μου ἔχομεν, εἶπεν, τὴν παρούσαν Συνέλευσιν, ἥτις ἐξέδοτο δύο ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα ἂν ἦτον καὶ ἄλλο σῶμα, δὲν ἤθελε βεβαίως παραδεχθῆ, ὅπως παρεδέχθησαν. Εἰς μάτην ἤθελέ τις θέσει φραγῆς εἰς τὰς ὁρμὰς καὶ τὸ κινεῖν δημοκρατικὸν πνεῦμα ἐνὸς βουλευτικοῦ σώματος· οἱ φραγμοὶ οὗτοι ἀνίσχυροι, ἤθελον διὰ μιᾶς συντριβῇ, αἱ δὲ ἐπανειλημμέναι συζητήσεις ἐντὸς αὐτοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ καταβάλωσι τὴν ὁρμήν. Διὰ τοῦτο ἐλέπομεν πολλὰς δημοκρατίας, αἵτινες, θέλουσαι νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ὁρμήν τοῦ λαοῦ, ἐψήφισαν θάνατον εἰς τὸν προτείνοντα τὴν κατάργησιν νόμου τινός, καὶ ἀπαιτεῖτο νὰ τρέξῃ τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου ἢ νὰ ὑποκριθῇ μανίαν, ὅστις ἐτόλμα κατὰ τοῦ νόμου ν' ἀγορεύσῃ. Τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα ἀνεπτύχθη εἰς Γαλλίαν, ἅμα κατὰ τὸ 1789 συνεκροτήθη μία Βουλὴ, ἐκσπενδονίσασα τὸν νόμον κατὰ τῶν μεταναστατῶν καὶ τοῦ κλήρου ἡ διάσπασις τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν τῆς καὶ ἡ βασιλοκτονία δὲν ἤθελον συμβῇ βεβαίως, ἐὰν ὑπῆρχε καὶ ἕτερον βουλευτικὸν σῶμα. Ἐπαθε ταῦτα ἡ Γαλλία, ἀλλ' ἦτον τὸ ἰσχυρότατον κράτος, καὶ περιελάμβανε πλοῦτον, φῶτα καὶ 23,000,000 πληθυσμοῦ, ἀλλὰ τί τὸ μικρὸν καὶ πτωχὸν ἔθνος μας, μόλις ἔχον πληθυσμὸν 800,000 κατοίκων.

Καὶ εἰς τὸ σύστημα τῶν δύο βουλευτικῶν σωμάτων δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι ὑπάρχουν ἐλλείψεις τινές. αἵτινες ὅμως ὡς πρὸς τὰ ἐγγυώμενα εἰς τὸ ἔθνος καλὰ, τὴν καθιέρωσιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τὴν περισολὴν μάλιστα τοῦ δημοτικοῦ πνεύματος εἶναι μικραί. Δὲν ἀρκοῦν τὰ δεινὰ καὶ οἱ σπαραγμοὶ, ὅσα τόσα ἔτη μᾶς ἐμάστιζαν, εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ παγιώσωμεν μόνιμον καὶ διαρκὲς σύστημα, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου διατηρουμένης τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως ν' ἀναπτύξωμεν τὴν γεωργίαν μας, τὴν βιομηχανίαν μας, καὶ τὴν πρὸοδὸν τοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν φοβοῦμαι πλέον εἰς τὸ μέλλον τὰς κατασχρήσεις τῆς ἐξουσίας, ὅσον φοβοῦμαι τὴν ἄφρευκτον ἀναρχίαν ἐὰν παραδεχθῶμεν μίαν μόνην Βουλὴν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας εὐρίσκομεν τὰ φρικώδη συμβάντα, ἀποτελέσματα τοιοῦτου συστήματος. Δὲν πρέπει νὰ ρίψωμεν εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν καὶ τὸ Σύνταγμα, ἀντιθέμενοι εἰς τὴν μοναρχίαν τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα, ἐνῶ ἡ πείρα μᾶς διδάσκει τὰς ὀλεθρίας συνεπειάς. Ἀλλὰ λέγουν, ὅτι διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἰσχυροποιεῖται ἀρκούντως ἡ Μοναρχία.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ὅμως τῶν συγκρούσεων καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα χάνει τὴν ἰσχύον του, καὶ ἀντὶ ὀφελείας δύναται νὰ προέλθῃ ἐλάβη.

Τὸ ὀχλοκρατικὸν πνεῦμα εἶναι ρύσει καταστρεπτικόν, καὶ ἔχει τὴν εἰκόνα τοῦ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν μίαν Βουλὴν. Ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης τὸ κατεπολέμησαν, καὶ συνενοῦνται κατ' αὐτοῦ, ὅπου καὶ ἂν φανῇ καθιερούμενον ἐντὸς τοῦ Συντάγματος. Εἰς ποίαν θέσιν φέρομεν τὴν πατρίδα μας, παραδεχόμενοι μίαν Βουλὴν; Μόνοι οἱ ἐχθροὶ μας ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδωσι παραδεχομένην μίαν Βουλὴν, διότι τότε τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολῆς καταστρέφεται.

Τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα τῶν προτεινόντων τὴν μίαν Βουλὴν εἶναι τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ. Σέβομαι τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τὰ μεγάλα προτερήματα, ὅσα ἀνέδειξεν εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου· ἀλλ' ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἀπαιτεῖ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, καὶ εἶναι ἀνώτερον τῆς πολιτικῆς του ἀνατροφῆς. Τὸ ἔλυσεν ἤδη ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος, ἐνώπιον τῆς ὁποίας εἴμεθα, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην, ἐρέφει. Ἐάν ὁ λαὸς γνωρίσῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μιᾶς Βουλῆς βεβαίως θέλει ἀποδοκιμάσῃ τοιαύτην γνώμην.

Ἡ σύστασις μιᾶς μόνον Βουλῆς θὰ ρέρῃ βεβαίως ἐν ἐκ τῶν δύο, ἢ δεσποτισμὸν ἢ ἀναρχίαν· ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὰ Συντάγματά μας, τὰ ὁποῖα στριζόμενα εἰς μίαν Βουλὴν ποσῶς δὲν ἐφηρμόσθησαν. Ἄλλο τε ἡ Βουλὴ καὶ ἄλλο τε ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ὑπερεπῆδων ἀτιμωρητὶ τὰ διαγεγραμμένα ὅρια τῆς ἐνεργείας των, ἕως ὅτου τὸ ἔθνος μας, σπαραττόμενον ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, παρεδύθη εἰς τὰς αὐθαιρέτους θελήσεις ἀντιβασιλείας. ἔχομεν μέλλον καὶ αἱ τύχαι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐξεπληρώθησαν εἰσέτι· πρέπει λοιπὸν νὰ δείξωμεν σημεῖα ζωῆς καὶ φρονήσεως, καὶ ὅτι δὲν διακινδυνεύομεν τὰ καλὰ τῆς τάξεως. Δὲν πείθομαι ἀνεξετάστως εἰς τὰς θελήσεις τῆς Εὐρώπης, ἤδη ὅμως νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὰς γενναίας καὶ σοφῆς συμβουλὰς τῆς. Περαινῶν τὸν λόγον μου, σᾶς προτρέπω, ὡς καὶ ὁ προλαλήσας, νὰ μὴ θέσωμεν ποσῶς τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς ψηφιοφορίαν, ἀλλὰ νὰ δείξωμεν διὰ μιᾶς ὁμοφώνου παραδοχῆς τῶν δύο Βουλευτικῶν σωμάτων, ὅτι ἐκτιμῶμεν τὴν τάξιν, τείνομεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ εἴμεθα οἱ ἄξιοι ἀναμορφωταὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Συμφώνως μὲ τὸν προαγορεύσαντα παρετήρησεν ἄλλος πλῆρης ζούσιος, ὅτι ὁ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσας ἐξέθεσε πολλὰ ὑπὲρ τῆς συστάσεως μιᾶς Βουλῆς, παρασυρόμενος ἴσως ἀπὸ τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα καὶ τὴν δημοτικότητα. Θεωρεῖ περιττὸν, εἶπε, νὰ

χρονοτριβῶμεν, συσχεπτόμενοι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου· διότι, ὅτε κατὰ τὴν Τρίτην Σεπτεμβρίου ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ ἔθνος ἠσπάσθησαν τὴν καθιέρωσιν Συνταγματικῆς Μοναρχίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔτεται, ὅτι ἔκτοτε εἶναι ἀποφασισμένη καὶ ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ σύστασις τῶν δύο Βουλῶν. Πᾶσα περαιτέρω συζήτησις δὲν μᾶς ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον μᾶς σκοτίζει· δὲν πρέπει νὰ ἀκούσωμεν τὰς παρὰ τῶν ἀγορευσάντων ἐκτεθείσας θεωρίας, ἀλλὰ νὰ προσέξωμεν μόνον εἰς ὅ,τι τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασις του ἀπαιτεῖ, καθὼς καὶ αἱ σοφαὶ εὐχαὶ τῶν μεγάλων δυνάμεων ὑπαγορεύουν· ἐπομένως, ὡς καὶ ὁ προλαλήσας εἶπεν, ἃς καθιερώσωμεν εἰς τὴν πολιτείαν μας τὰς δύο Βουλὰς, καὶ ἃς λύσωμεν οὕτω τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ζήτημα, χωρὶς καὶ νὰ τὸ θέσωμεν εἰς ψηφοφορίαν.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἐδέχθη εὐχαρίστως ἡ Συνέλευσις διὰ διακεκριμένης φανερᾶς πλειονοψηφίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τινες ἀντέτεινον ὅτι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸν κανονισμόν, καὶ ὅτι πρέπει ὁ Πρόεδρος νὰ ἐρωτήσῃ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως τὴν Συνέλευσιν ἂν θέλῃ τὴν ἐξακολουθήσῃ τῆς συζήτησεως ἢ τὴν ψηφοφορίαν, διῴσχυριζόμενοι ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ περαιτέρω συζήτησις, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐφωτίσθῃ ἄχρι τοῦδε ἀρκούντως, ἢ ἂν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος συζήτησις.

Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης ὅτι εἶναι φωτισμένη ἀρκούντως, ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν· γενομένης δὲ ψηφοφορίας παρεδέχθη εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ σύστασις τῶν δύο Βουλῶν διὰ ψήφων 159, πρὸς 37, καὶ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ σχεδίου, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτω:

Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας.

Ἄρθρ. 14.

« Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συνάμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ».

Μετὰ ταῦτα προέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 15 ἁρθρου τοῦ σχεδίου, τὸ ὅποιον ἀναγνοὺς ὁ εἰσηγητὴς προσέθηκεν, ὅτι πρέπει ἀντὶ τοῦ ψηφίζεται νὰ τεθῇ τὸ « συζητεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς » ὡς καταλληλότερον. Ἐπομένως παρετηρήθη παρὰ τινος πληρεξουσίου, ὅτι ἂν, ὡς ὁ εἰσηγητὴς εἶπε, τεθῇ τὸ « συζητεῖται » ἀντὶ τοῦ « ψηφίζεται » τότε πρέπει νὰ ἐκλείψῃ τὸ « διάθεσιν ἐθνικῆς γῆς ». Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ἁρθρου εἶναι νὰ καθιερώσῃ προτεραιότητα τῆς συζήτησεως εἰς τὴν Βουλὴν ἐπὶ τῶν ὧσων διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον· ἂν τεθῇ τὸ « εἰσάγεται » ἀποκλείεται ἢτε Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἀπὸ τοῦ νὰ κάμνῃ προτά-

σεις περί τῆς διαθέσεως τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ μόνη ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία θέλει ἔχει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τῆς εἰσαγωγῆς.

Ἐνταῦθα ἀντεπαρατηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ ἄρθρον διόλου, διότι διὰ τῆς λέξεως ψηφίζεται δὲν ἐννοεῖται τὸ ὀριστικῶς ἀποφασίζειν, ἀλλὰ τὴν προτεραιότητα τῆς συζητήσεως καὶ ψηφίσεως τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἁρθρου παρὰ τῆς Βουλῆς. Τοῦτο δὲ ἐξάγεται ἐκ τοῦ συνόλου αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐπομένων ἁρθρων.

Ἄλλος δὲ ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ καὶ τὸ « εἰσάγεται » τὸ δὲ « ψηφίζεται » νὰ μείνῃ, διότι τοιοῦτοτρόπως συμπληροῦται ἡ ἐκ μέρους τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰσαγωγή καὶ συζήτης τῶν ἀναρρομένων ἀντικειμένων κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφεί τὸ 15 ἄρθρον τροπολογημένον οὕτως·

Ἄρθρ. 15.

« Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τε τὸν Βασιλέα, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Πᾶς νόμος, ἀφορῶν τοὺς ἐτήσιους προϋπολογισμοὺς, τὰ ἔσοδα, ἢ ἔξοδα τοῦ Κράτους, διάθεσιν ἐθνικῆς περιουσίας, τὸν ἐτήσιον προσδιορισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ τὴν στρατολογίαν καὶ ναυτολογίαν εἰσάγεται πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ ψηφίζεται παρ' αὐτῆς ».

Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἡ Συνέλευσις ἐνόησεν, ὅτι ὡς πρὸς τὸ περί ἐθνικῆς περιουσίας δὲν περιορίζεται παντάπασιν τὸ εἰς τὰς τρεῖς νομοθετικὰς δυνάμεις ἀνῆκον δικαίωμα τῆς προτάσεως, ἀλλ' ἐννοεῖ, ὅτι τὰ πράγματα περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ εἰσάγωνται καὶ συζητῶνται κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἀκολούθως ὁ εἰσκηγητὴς ἀνέγνω τὸ 16 ἄρθρον, καὶ ἀναπτύσσων αὐτὸ εἶπεν, ὅτι τὸ παρὸν ἄρθρον περιέχει ἐξαίρεσιν τοῦ προηγουμένου, ἀπαγορεύουσιν τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν νὰ κάμῃ πρότασιν περὶ μισθοδοσίας ἢ συντάξεως, διότι εἶναι εὐκολον ὁ Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς νὰ παρουσιάσῃ τοιαύτας προτάσεις πρὸς βλάβην τοῦ δημοσίου, χαριζόμενος ἢ ἐπιρροεζόμενος ἀπὸ τὰ ἀφορῶντα αὐτὰς πρόσωπα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ 16 ἄρθρον ἀτροπολόγητον, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 16.

« Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὐξήσιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν, ἢ σύνταξιν, ἢ ἐν γένει δι' ὄφελος προσώπου, πηγάζει ἐκ τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Γερουσίας ».

Προέβη μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἐπομένου ἁρθροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσεν· αἰτήσας δὲ τῆς Συνελεύσεως ἐτέθη εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι μὲ τὴν λέξιν σύνοδον ἐννοεῖται ἡ ἐνικύσιος συγκάλυψις τῶν Βουλῶν. Ἐπομένως ἔγεινε παραδεκτὸν τὸ ἄρθρον ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 17.

« Ἐὰν πρότασις νόμου ἀπορρίφθῃ ὑπὸ μιᾶς τῶν τριῶν νομοθετικῶν ἐξουσιῶν, δὲν παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν βουλευτικὴν σύνοδον ».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ 18 ἁρθροῦ παρετηρήθη ὑπὸ τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἡ λέξις «ἐπίσημος» δὲν εἶναι κατάλληλος, καθότι ἐπίσημον ἐρμηνεῖαν τῶν νόμων κάμνουν καὶ τὰ δικαστήρια, ἐπομένως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διάκρισις μεταξὺ τῆς ὑπὸ τῶν δικαστηρίων γενομένης ἐρμηνείας τῶν νόμων καὶ τῆς ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, εἶπεν, εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν μεταχειρίζονται τὴν λέξιν αὐθεντικῶς, τὴν ὁποῖαν παρέβαλον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι (*autentica*, ἢ *declaratio*, *declaratoire*). Βεβίως τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ σημασία τῆς λέξεως ἀεπίσημον», ἀλλ' εἶναι καλὸν νὰ εὑρεθῇ ἄλλη λέξις πρὸς διάκρισιν τῆς δικαστικῆς ἐρμηνείας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἁρθροῦ, εἶπεν ἄλλος, εἶναι ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τοῦ νὰ ἴδῃ οἷαν θέλει ἐρμηνεῖαν εἰς τοὺς νόμους· ἐπομένως πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἐπρότεινε νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον οὕτω:

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι τὰ ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα θέλει νὰ προλάβῃ ὁ προτείνας τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ τούτου, θεωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 14 καὶ 27.

Παρετήρησεν ἕτερος, ὅτι κατὰ νομικὸν ἀξίωμα ἡ ἀρχή, ἥτις δημιουργεῖ τοὺς νόμους δύναται καὶ νὰ τοὺς ἐρμηνεύσῃ (*ejus est interpretare, cujus est concedere*).

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔγεινε παραδεκτὸν παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἐννοούσης διὰ τῆς λέξεως ἀεπίσημος» τὴν ἐρμηνεῖαν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἥτοι τὴν αὐθεντικὴν ἐρμηνεῖαν, καὶ ὅχι τὴν τῶν δικαστηρίων, ὡς ἐξῆς·

Ἄρθρ. 18.

« Ἡ ἐπίσημος ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ».

Ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὰ ἐπόμενα ἄρθρα 19, 20 καὶ 21, καὶ ἐγένοντο παραδεκτὰ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὸ σχέδιον ὡς ἐξῆς·

«Οὐδέποτε τὰ μυστικά ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά».

Ἄρθρ. 26.

«Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμοὺς, διορίζει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν».

Ἄρθρ. 27.

«Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τ' ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, δὲν δύναται δὲ ν' ἀναστείλῃ ποτὲ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, μηδὲ νὰ ἐξαίρῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεώς των».

Ἄρθρ. 28.

«Ὁ Βασιλεὺς κυρώνει, καὶ δημοσιεύει τοὺς νόμους».

Ἀκολουθῶς ἀνεγνώσθη τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἄρθρον 29· ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν προδικάζει ἀπὸ τοῦδε τὸ ζήτημα περὶ διαλύσεως τῆς Γερουσίας, τὸ ὁποῖον ἡ Συνέλευσις θέλει συζητήσῃ ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, οὕτω

Ἄρθρ. 29.

«Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ ἐκτάκτως τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, νὰ κηρύττῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων τῆς Βουλευτικῆς συνόδου καὶ νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεσιν, τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς δύο μηνῶν».

Μετὰ ταῦτα ἀναγνωσθέντα τὰ ἄρθρα 30, 31, 32 καὶ 33 ἔγειναν ὁμοψήφως παραδεκτά, ἔχοντα οὕτω·

Ἄρθρ. 30.

«Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἐναρξιν, ἢ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς ἐτησίας βουλευτικῆς συνόδου. Ἡ ἀναβολὴ ἢ ἡ διακοπὴ δὲν δύναται νὰ διαρκέσωσιν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, οὐδὲ ν' ἀνανεωθῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἀνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας».

Ἄρθρ. 31.

«Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώσῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένας ποινάς, ἐξαίρουμένων τῶν περὶ ὑπουργῶν διατεταγμένων».

Ἄρθρ. 32.

«Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου· δὲν δύναται

ὅμως νὰ χωρηγῇ τίτλους εὐγενείας καὶ διακρίσεως, οὐδὲ ν' ἀναγνωρίζη τοιούτους, ἀπονειμομένους παρὰ ξένου Κράτους εἰς πολίτας Ἑλλήνας.

Ἄρθρ. 33.

α Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπη νομίσματα κατὰ τὸν νόμον ».

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρ. 34, παρατηρήσας ὅτι πάντοτε ἡ Βασιλικὴ χορήγησις προσδιορίζεται ἅπαξ διὰ παντός, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἤθελεν ἀκολουθήσει τὸν κανόνα τοῦτον, ἔχουσα ὅμως ὑπ' ὄψιν τὴν σημερινὴν ἐνδεῖαν τοῦ ἔθνους μας, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον ν' ἀρίσθῃ ἀπροσδιόριστον τὴν χορήγησιν, ἐπιφυλαχθεῖσα τὸ δικαίωμα εἰς τὸ ἔθνος, ὅτε ἡ παροῦσα κατάστασις τοῦ μεταβληθῇ, νὰ προσδιορίσῃ ἀνάλογον τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Θρόνου χορήγησιν. Ἐζήτησε δὲ νὰ σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικὰ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι εἶναι τέρησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θρόνου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἕνεκα τούτου νὰ συνεννοηθῶσιν οἱ εἰσηγηταὶ τοῦ σχεδίου καὶ νὰ συνταξῶσιν ἐκ νέου τὸ ἄρθρον τοῦτο, θέτοντες τὸν κανόνα ἐντὸς αὐτοῦ, τὴν δὲ ἔννοιαν τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὡς ἐξαίρεσιν αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 35. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει, μὲ τὴν τροποποίησιν τοῦ «ἐν ὀνόματι» εἰς τὸ ὄνομα καὶ νὰ ἐκλείψῃ τὸ «ἡ Α. Μ. ».

Ἄρθρ. 35.

α Ὁ Βασιλεὺς ὄθων μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος Συντάγματος θέλει δώσῃ ἐνώπιον τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὅρκον.

α Ὁμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν Ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διακλελημένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελὼν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.